

S T U D I U M

UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

GMINY KUCZBORK OSADA

Część I UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Załącznik nr 1 do uchwały Nr XXXI/135/2001 Rady Gminy wKuczborku
Osadzie z dnia 28.08.2001 w sprawieuchwalenia studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kuczbork Osada.

Ciechanów, 1999 r.

SPIS TREŚCI

1.0. WSTĘP	1
1.1. Cel i zakres opracowania	1
1.2. Informacje ogólne o gminie	2
2.0. ANALIZA PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA	3
2.1. Stan prawny w zakresie zagospodarowania przestrzennego	3
2.2. Realizacja obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego	3
3.0. STAN I ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.....	6
3.1. Zasoby i warunki środowiska	6
Geomorfologia	6
Budowa geologiczna	7
Szata roślinna.....	8
Gleby	9
Wody powierzchniowe	10
Wody podziemne	11
Klimat	11
Surowce mineralne	12
3.2. Jakość podstawowych elementów środowiska	12
Stan czystości wód powierzchniowych	13
Stan czystości wód podziemnych	13
Warunki aerosanitarne	14
3.3. Obszary i obiekty chronione.....	14
Obszar chronionego krajobrazu	15
Parki zabytkowe i wiejskie	15
Pomniki przyrody.....	15
Obszar najwyższej ochrony wód podziemnych	17
4.0. OCHRONA WARTOŚCI KULTUROWYCH	22
5.0. STRUKTURA SPOŁECZNO - DEMOGRAFICZNA.....	22
5.1. Zagadnienia demograficzne.....	24
5.2. Rynek pracy	27
5.3. Sieć osadnicza.....	29
5.4. infrastruktura społeczna	29
Oświata i wychowanie.....	31
Ochrona zdrowia.....	31
Pomoc społeczna.....	32
Handel i gastronomia	32
Kultura.....	32
Mieszkalnictwo	35
	35

6.0. STRUKTURA GOSPODARCZA	35
6.1. Rolnictwo.....	36
Struktura użytkowania gruntów	3/
Jakość użytków rolnych	38
Melioracje	38
Stan własności użytków rolnych.....	39
Struktura obszarowa gospodarstw rolnych	40
Główne kierunki produkcji rolnej	41
Obsługa rolnictwa	45
6.2. Działalność gospodarcza pozarolnicza	45
6.3. Struktura budżetu gminy	46
Dochody budżetu gminy.....	48
Wydatki budżetu gminy.....	48
7.0. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNIKACYJNA	48
7.1. Komunikacja.....	48
Powiązania komunikacyjne	49
Nadrzędny układ komunikacyjny.....	49
7.2. Elektroenergetyka	50
7.3. Gazownictwo	
7.4. Telekomunikacja	
7.5. Gospodarka wodno - ściekowa i komunalna	50
Zaopatrzenie w wodę.....	50
Odprowadzenie ścieków	51
Gospodarka odpadami.....	51
8.0. INFORMACJA ZE STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA	53

1.0. WSTĘP

I. 1. Cei i zakres opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kuczbork jest sporządzone na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r.

O zagospodarowaniu przestrzennym. W myśli tej ustawy celem studium jest określenie polityki przestrzennej gminy z uwzględnieniem uwarunkowań, celów

1 kierunków polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa.

Podstawą do podjęcia prac nad studium była uchwała Nr Xiii/117/98 Rady Gminy wKuczborku Osadzie z dnia 18 czerwca 1998 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kuczbork Osada.

Podstawowymi zadaniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego są:

- rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- stworzenie podstawy do koordynacji planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- o promocja gminy.

Sporządzenie studium podzielono na dwa następujące etapy opracowania:

i. Określenie uwarunkowań rozwoju gminy na podstawie analiz i studiów czynników mających wpływ na gospodarkę przestrzenną dokonanych po zebraniu materiałów wejściowych,

II. Sformułowanie celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy do uchwalenia, po uzyskaniu opinii stosownych organów, przez Radę Gminy.

Niniejsze opracowanie jest wynikiem pierwszego etapu prac i stanowi diagnozę stanu zagospodarowania przestrzennego gminy ze wskazaniem na problemy, ograniczenia i preferencje rozwoju w sferach: ekologicznej, gospodarczej,

społecznej, kulturowej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej. Integralną część opracowania stanowi plansza w skali 1:10 000, obrazująca uwarunkowania przestrzenne na obszarze gminy.

1.2. informacje ogólne o gminie

Gmina Kuczbork Osada, położona przy północnej granicy powiatu żuromińskiego i jednocześnie województwa mazowieckiego, zajmuje 122 km², co stanowi 15,16 % ogólnej powierzchni powiatu. Gminę zamieszkuje 5.479 osoby, tj. niespełna 13 % ogólnej liczby ludności powiatu (4-5 pozycja, wraz z miastem i gminą Biezuń, pod względem zaludnienia wśród 6 gmin powiatu) i ok. 0,1 % ludności województwa mazowieckiego. Sąsiaduje z 6 gminami: z gminami Lipowiec Kościelny i Szreńsk (powiat mławski), Żuromin i Lubowidz (powiat żuromiński) oraz z gminami Lidzbark Welski, Działdowo, i Płońnica (powiat działdowski, województwo warmińsko - mazurskie).

W granicach gminy znajduje się 22 miejscowości. Największymi pod względem zaludnienia miejscowościami są Zielona - 1859 mieszkańców, Kuczbork Wieś - 587 mieszkańców i Chojnowo - 547 mieszkańców. Jednostka osadnicza, w której skład wchodzi miejscowość gminna, tj. Kuczbork Wieś i Kuczbork Osada liczą łącznie 963 mieszkańców.

Gmina leży w zasięgu oddziaływania miasta Żuromina. Odległość ośrodka gminnego od miasta wynosi ok. 14 km. Od miasta Mławy, a tym samym od linii kolejowej relacji Warszawa - Gdańsk, dzieli miejscowość gminną ok. 30 km.

Zewnętrzne powiązania komunikacyjne zapewniają przebiegające przez teren gminy, droga wojewódzka nr 563 relacji Rypin - Żuromin - Mława, oraz sieć dróg powiatowych.

Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo rozwijające się na bazie gospodarstw indywidualnych. Wynika to z dotychczasowego charakteru zagospodarowania terenu opartego na, sprzyjających rozwojowi tej funkcji, uwarunkowaniach.

2.0. ANALIZA PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2.1. Stan prawny w zakresie zagospodarowania przestrzennego

Obecnie obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Kuczbork Osada został zatwierdzony uchwałą nr VII/21/89 Gminnej Rady Narodowej w Kuczborku Osadzie z dnia 27 września 1889 r. (Dz. Urz. Woj. Ciechanowskiego nr 12, z dnia 20 grudnia 1989 r., poz.331).

W oparciu o ustawę z dnia 12 lipca 1984 roku o planowaniu przestrzennym, która obowiązywała do dnia 31 grudnia 1994 roku, dokonano zmian ww. planu - uchwała nr XXlii/93/93 Rady Gminy w Kuczborku Osadzie z dnia 9 listopada 1993r. (Dz. Urz. Woj. Ciechanowskiego nr 16/93, z dnia 15.12.1993 r., poz. 126).

W oparciu o ustawę z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym, która obowiązuje od dnia 1 stycznia 1995 roku, dokonano zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy dot. miejscowości: Bagienice Duże, Gościszka, Kozielsk, Kuczbork, Sarnowo i Zielona - uchwała nr Xli/64/96 Rady Gminy w Kuczborku Osadzie z dnia 26 marca 1996 r. (Dz. Urz. Woj. Ciechanowskiego nr 11/96, z dnia 11.05.1996 r., poz.83).

2.2. Realizacja obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego

W latach 1989-1998 w gminie Kuczbork Osada wydano, na podstawie obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy 184, a w 1999 r. 42 decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dotyczących:

- zabudowy mieszkaniowej (budowa, rozbudowa, modernizacja) - 83 obiekty,
- obiektów produkcyjnych - 4 obiekty,
- obiektów usługowych -14 obiektów,
- budynków gospodarczych (garaże, budynki inwentarskie) - 80 obiektów,
- inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej, komunikacji i gospodarki komunalnej - 24 obiekty.

Wydane decyzje (poza decyzjami dot. infrastruktury technicznej, komunikacji i gospodarki komunalnej) w układzie przestrzennym, według funkcji, przedstawia poniższe zestawienie:

Lp.	Miejscowość	Zabudowa mieszk.	Budynki gospodarcze	Obiekty produkcyjne	Obiekty usługowe	Ogółem
1.	Bagienice Duże	2	5			7
2.	Bagienice Małe	2	5		1	8
3.	Bagienice Nowe		1			1
4.	Chodubka		1			1
5.	Chojnowo	14	1	2	2	19
Lp.	Miejscowość	Zabudowa mieszk.	Budynki gospodarcze	Obiekty produkcyjne	Obiekty usługowe	Ogółem

6.	Gościszka	4	9		2	15
7.	Gościszka Baraki					
8.	Kozielsk					J
9.	Kuczbork Osada	4	3			7
10.	Kuczbork Wieś	14	8		2	24
11.	Krzyczki Bratki	1	3		1	K V
12.	Łązek	1	1			2
13.	Mian owo		2			2
14.	Nidzgóra	2	3			5
15.	Niedziałki - - Sadykierz					i i
16.	Nowa Wieś	1	2			3
17.	Oiszewko	2	6			8 l
18.	Osowa	1				1
19.	Przyspa					
20.	Sarnowo	1	6	1		8 (
21.	Szronka		2			2
22.	Zielona	34	22	1	6	63
OGOŁEM		83	80	4	14	181 ,

Powyższe dane wskazują że najwięcej decyzji dotyczyło budownictwa mieszkaniowego (budowa, przebudowa, modernizacja - ok. 46 %) i obiektów gospodarczych (budynki inwentarskie, gospodarcze, garaże - ok. 44 %).

Obiekty związane z działalnością produkcyjną które były przedmiotem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, to obiekty związane z kopalnią surowców mineralnych w Sarnowie, Gościszce i Chojnowie oraz obiekt socjalno -
- warsztatowy w Zielonej.

Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w zakresie infrastruktury technicznej, komunikacji i gospodarki komunalnej dotyczyły następujących zadań:

• w roku 1993:

- sieci wodociągowe w Gościszce oraz w Bagienicach Dużych i Małych,

o w roku 1996:

- stacja paliw w Zielonej,
- sieć telekomunikacyjna Kuczbork Wieś - Oiszewko ,
- kanał deszczowy w Zielonej,

- wysypisko śmieci w Kuczborku Wsi,
 - przyłącze telefoniczne w Zielonej,
 - sieć wodociągowa w Chojnowie, Mianowie, Kozielsku, Osowie i Krzywkach Bratkach
- w roku 1997:
 - sieć telekomunikacyjna,
 - przejście infrastrukturalne pod drogą w Gościszce,
 - stacja paliw w Zielonej,
 - drogi gminna w Gościszce i w Zielonej,
 - przyłącze ciepłe w Chojnowie,
 - przyłącze wodociągowe w Olszewku,
 - w roku 1998:
 - stacja paliw w Zielonej,
 - droga gminna Krzywki Bratki - Nidzgóra,
 - przyłącze telekomunikacyjne w Zielonej,
 - wodociąg w Zielonej,
 - linia energetyczna w Zielonej,
 - w roku 1999:
 - linie światłowodowe w Chodubce oraz w Osowie, Krzywkach Bratkach, Kozielsku, Kuczborku, Zielonej, Gościszce i Chojnowie,
 - przebudowa ulicy w Zielonej,
 - droga gminna Osowa - Mianowo.

Rozmieszczenie inwestycji, będących przedmiotem decyzji, wskazuje na koncentrację działań inwestycyjnych w miejscowości Zielona - ok. 35 % i w ośrodku gminnym (łącznie Kuczbork Wieś i Kuczbork Osada) - ok. 17 % ogółu inwestycji.

3.0. STAN I ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

3.1. Zasoby i warunki środowiska

Geomorfologia

Gmina Kuczbork Osada leży na pograniczu dwóch jednostek fizyczno- geograficznych:

- Równiny Raciąskiej - część południowa gminy,
- Wzniesień Mławskich - część północna.

Oba te mezoregiony położone są w makroregionie Nizina Północnomazowiecka (wg podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego).

jest to obszar o dość zróżnicowanej rzeźbie terenu będącej głównie efektem zlodowacenia środkowopolskiego oraz późniejszych procesów erozyjno- denudacyjnych. Najwyższe wzniesienia - ponad 200 m n.p.m. występują w środkowo-wschodniej części gminy oraz ca 195 m n.p.m. w części środkowo- zachodniej, natomiast najniżej położone są doliny rzeki Przylepnicy i jej bezimiennych dopływów - 118-142 m n.p.m. Znaczne zróżnicowanie hipsometryczne (deniwelacje terenu przekraczają 60 m) i genetyczne form rzeźby terenu (m.in. obniżenia terenowe w obrębie tarasów zalewowych dolin rzecznych, pagóry i wzgórza moreny czołowej) zwiększają atrakcyjność analizowanego obszaru.

Przeważającą część powierzchni zajmują wzgórza moreny czołowej o wysokościach 140-200 m n.p.m., deniwelacjach 30-50 m i dużych nachyleniach stoków do 15% (lokalnie większych). Zbudowane z piasków zwałowych i żwirów o różnej granulacji obejmują obszary położone w centralnej i północnej części gminy. Kulminacje terenu związane są z zasięgiem ostatniego zlodowacenia środkowopolskiego, zwanego stadią Mławy.

Niżej położona (ca 125-135 m n.p.m.) i jednocześnie mniej atrakcyjna krajobrazowo jest wysoczyzna polodowcowa, o łagodniejszej rzeźbie - lekko falistej, deniwelacjach rzędu 5-10 m i spadkach poniżej 5%, nachylona do dolin rzecznych. Większe spadki związane są z występowaniem pagórków kemowych o wysokościach względnych 20-50 m i stromych zboczach, zgrupowanych w południowo-zachodniej części gminy, głównie w rejonie wsi Kozielsk, Osowa i Krzywki Bratki.

Sama miejscowość gminna położona jest na pograniczu dwóch jednostek różniących się typem rzeźby. Większa część terenu położona jest w obrębie wspomnianej wyżej wysoczyzny o nachyleniu powierzchni w kierunku wschodnim i południowym. W części wschodniej rozciąga się płaskodenna dolina rzeki Przylepnicy, która płynie uregulowanym korytem wciętym na głębokość 0,5-0,7 m poniżej terenu. Przejście pomiędzy wysoczyzną a doliną jest stosunkowo łagodne bez wyraźnie zarysowujących się załamań i krawędzi.

Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym analizowany obszar położony jest w obrębie jednostki geologicznej zwanej Niecką Mazowiecką. Jest to obszar, na którym na podłożu kredowym leżą osady trzeciorzędowe, natomiast powyżej leży pokrywa

osadów czwartorzędowych, głównie plejstoceńskich, w dolinach - utwory holoceniowe.

Miąższość utworów kredy górnej (głównie utwory węglanowe) wynosi ok. 800 m, kredy dolnej (głównie utwory piaszczysto-ilaste) około 100-120 m. Strop utworów mezozoicznych występuje na głębokości ok. 250 m, a ich spąg na gł. 2700-3000 m. Wyżej występujące utwory trzeciorzędowe mają około 100-150 m miąższości. Są to:

- ility plioceńskie o zmiennej miąższości, dochodzącej do 60-90 m, będącej wynikiem nakładających się procesów glacitektonicznych,
- utwory mioceńskie o miąższości ok. 30 m (piaski kwarcowe z wkładkami węgla brunatnego przewarstwione łąkami i mułkami),
- utwory oligoceńskie o miąższości 10-30 m (piaski morskie i muły).

Obszar gminy pokryty jest utworami czwartorzędowymi. Największe powierzchnie pokrywają osady plejstoceńskie wykształcone w postaci glin zwałowych (morenowych), piasków i żwirów lodowcowych. Są to osady związane z okresem zlodowacenia środkowopolskiego (stadiał północnomazowiecki) występujące w paśmie wzgórz rozpoczynających się na zachód od Gościszki, a ciągnących się na wschód przez Sarnowo do granic gminy. Podobne utwory występują w południowo-wschodniej części gminy między Osową a Chodubką. Mniejsze powierzchnie zajmują osady eluwialne, rzeczne i organogeniczne tworzące się w okresie ostatniego zlodowacenia i w holocenie. Między Krzywkami a Chojnowem występuje płat piasków i żwirów fiuwiogiacjalnych o miąższości kilku metrów. W dolinie Przyiepnicy i jej dopływów występują mułki i piaski rzeczne oraz torfy ciągnące się od Mianowa w kierunku Gościszki.

Szata roślinna

Według klasyfikacji przyrodniczo-leśnej obszary leśne analizowanego terenu należą do IV Krainy Mazowiecko-Podlaskiej, dzielnicy Niziny Mazowiecko-Podlaskiej. Rozmieszczenie szaty leśnej związane jest z ukształtowaniem się dużych struktur geomorfologicznych. W obrębie gminy Kuczbork większe kompleksy leśne wykształciły się na Wzniesieniach Mławskich, tj. w północnej części gminy.

Dominującymi gatunkami są sosna i brzoza, które uzupełniają: dąb, olcha, świerk i topola. Powierzchnie leśne tworzą kompleksy o dużej różnorodności siedliskowej, co sprzyja tworzeniu biocenoz odpornych na antropopresję, w tym na użytkowanie rekreacyjne. Bardzo korzystne warunki termiczne i bioklimatyczne wytwarzają bory sosnowe. Z kolei olsy mimo mało korzystnego mikroklimatu dla człowieka spełniają ważną rolę w krajobrazie i biocenozach wodno-łąkowych.

Analizowany obszar charakteryzuje się występowaniem dwóch skupisk terenów biologicznie aktywnych, kształtujących środowisko przyrodnicze gminy: na północnym-zachodzie i w części wschodniej gminy większe kompleksy leśne oraz w części południowo-wschodniej kompleksy trwałych użytków zielonych i lasów z rejonu wsi Nidzgora, powiązanych doliną rzeki Przyiepnicy i jej dopływów.

Na obszarze opracowania tereny lasów i zadrzewień zajmują 1943 ha co stanowi 16% powierzchni gminy, wobec wskaźnika lesistości w powiecie żuromińskim - 18,1%. Największy udział lasów w powierzchni ogółem (powyżej 15%) występuje w rejonie wsi:

- ' - Gościszka Baraki (62,6%),

- Niedziałki (61,9%),
- Krzywki Bratki (33,6%),
- Mianowo (25,3%)
- Bagienice Duże (21,5%),
- Chojnowo (16,7%),
- Bagienice Nowe (15,8%).

Ł kolei najmniejszy udział lasów w powierzchni ogółem (poniżej 10%) występuje w rejonie wsi:

- Olszewko (0,6%),
- Kuczbork (0,9%),
- Zielona (2,5%),
- Sarnowo (3,6%),
- Kozielsk (4,9%),
- Osowa (6,7%),
- Szronka (7,0%),
- Kuczbork Osada (8,1%).

W strukturze władania dominują lasy państwowe - 61 % (1183 ha), zarządzane przez Nadleśnictwo Dwukoły, co sprzyja racjonalnej gospodarce leśnej i zwiększaniu ich powierzchni poprzez zalesianie nowych terenów np. enklaw śródleśnych. Grunty nadleśnictwa charakteryzują się znacznym rozdrobnieniem oraz zawilnością granic. Często przemiennie występują wąskie działki gruntów leśnych nadleśnictwa z działkami lasów prywatnych.

Lasy prywatne obejmują rozdrobnione zalesienia oraz fragmenty większych kompleksów, w sąsiedztwie których występują najuboższe kompleksy glebowe, głównie na obrzeżach lasów państwowych.

Gleby

Pokrywą glebową gminy Kuczbork stanowią głównie piaski i gliny zwałowe strefy czołowomorenowej, w związku z czym występuje tu znaczna zmienność gleb pod względem uziarnienia.

Typologicznie przeważają gleby pseudobielicowe i piaskowe różnych typów genetycznych - bielicowe, rdzawe, brunatne kwaśne.

W południowo-zachodniej części gminy (Kuczbork, Zielona, Olszewko) oraz na niewielkich arealach w części północno-zachodniej (Bagienice Małe i Bagienice Duże) występują gleby o składzie mechanicznym: piaski gliniaste mocne lub pyły na podłożu glin lub piasków słabogliniastych. W skali gminy są to grunty najlepsze jakościowo dla produkcji rolnej. Zaliczane są do kompleksu przydatności rolniczej 2-go (pszenny dobry), 4-go (żytni bardzo dobry) i częściowo 5-go (żytni dobry) a w klasyfikacji bonitacyjnej do klasy IIa, IIb i IVa. Łącznie zajmują ok. 20% gruntów ornych.

Przeważający obszar gminy pokrywają gleby utworzone z piasków gliniastych lekkich lub słabogliniastych na podłożu piasków luźnych lub żwirów. Pod względem przydatności rolniczej zaliczane są do kompleksu 6-go (żytni słaby) - ok.36% gruntów ornych oraz miejscami w postaci mniejszych enklaw do 5-go (żytni dobry) - ok.22%. Gleby kompleksu 6-go są bardzo lekkie do uprawy, w większości okresowo za suche. Odznaczają się niską zawartością próchnicy i niską zasobnością w składniki pokarmowe oraz kwaśnym odczynem. Do głównych roślin uprawnych należą tu żyto i ziemniaki a w miejscach niżej położonych lub korzystniej uwilgotnionych - owies i niektóre warzywa.

W północno-wschodniej (Nowa Wieś, Sadykierz, Niedziałki, Chojnowo, Mianowo) i północno-zachodniej (Bagienice Nowe, Gościszka Baraki i Gościszka) części gminy dominują gleby utworzone z piasków luźnych całkowitych różnego pochodzenia (zwałowego, sandrowego i rzecznoego) i żwirów piaszczystych. Charakteryzują się bardzo niską zawartością próchnicy i składników pokarmowych oraz kwaśnym odczynem i niskim stopniem kultury. Są bardzo lekkie do uprawy a uzyskiwane plony w bardzo dużym stopniu uzależnione są od ilości i rozkładu opadów w okresie wegetacyjnym. Pod względem przydatności rolniczej zaliczane są do kompleksu 7-go (żytni bardzo słaby) a w klasyfikacji bonitacyjnej do klasy VI i Viz. Nadają się przede wszystkim pod uprawę żyta (zawodne plony) i łubinu. Grunty te wskazane są do zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze, najlepiej pod zalesienie.

W dolinach rzecznych (Przyiepnicy i Miłotki) oraz obniżeniach terenowych wytworzyły się gleby torfowe, murszowo-mineralne i czarne ziemie. W większości (ok. 81% użytków zielonych) zaliczane są do kompleksu 2z - użytki zielone średnie. Potencjalnie stanowią dużą wartość dla rozwoju gospodarki paszowej i wskazane są do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu.

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Kuczbork stanowi niewielki fragment dorzecza środkowej Wkry - prawobrzeżnego dopływu rzeki Narwi. Analizowany teren nie jest jednorodny, w jego obrębie zaznacza się pewne zróżnicowanie pod względem hydrograficznym. W północnej części gminy jest stosunkowo mało wykształconych cieków wodnych. Nadmiar wód opadowych odprowadzany jest do doliny rzeki Przyiepnicy, której ujście do Mławki -lewobrzeżnego dopływu Wkry znajduje się ca 4km od południowej granicy gminy oraz generalnie zgodnie z nachyleniem terenu tj. w kierunku południowym.

Przez teren gminy Kuczbork Przylepnica przepływa z północy na południe. W części południowej i środkowej gminy zasiana jest wodami niewielkich ale licznych prawobrzeżnych i lewobrzeżnych dopływów, z których największym jest rzeka Miłotka, stanowiąca na niewielkim fragmencie (ok. 2 km) południową granicę gminy. Uchodzi ona do Przyiepnicy, w odległości ca 1 km poza opracowywanym terenem, stanowiąc jego prawostronny dopływ.

W środkowej części gminy, na zachodnim brzegu Przyiepnicy położone są tereny miejscowości gminnej. Rzeka jest na tym odcinku uregulowana - koryto wyprostowane i umocnione faszyną. Rzeka ma charakter rowu o głębokości 0,8 m, której zwierciadło wody utrzymuje się średnio 0,5 m poniżej powierzchni terenu.

Zlewnia Przyiepnicy obejmuje ponad 90% powierzchni gminy. Niewielkie, skrajne fragmenty terenu położone we wschodniej części gminy, w rejonie

miejsowości Bagienice Nowe, Gościszka Baraki i zielona odwadniane są bezpośrednio do rzeki Wkry.

Zasoby wodne Przyiepnicy wykorzystywane są dla potrzeb przemysłowych. Użytkownikiem ujęcia wody w Sarnowie, zlokalizowanego na 15+900 km biegu rzeki są Olsztyńskie Kopalnie Surowców Mineralnych. Jest to ujęcie brzegowe o wielkości poboru ca 90 tys. m³/rok.

Zlewnie wymienionych rzek w obecnym stanie zagospodarowania należą do zlewni zagrożonych deficytem wód powierzchniowych. Z uwarunkowań hydrologicznych i terenowych uwzględnionych w specjalistycznych opracowaniach wykonanych przez Zespół Rzeczoznawców SliTWiM oraz BSiPGWR "BiPROMEL" wynika możliwość realizacji nowych zbiorników wodnych w rejonie wsi: Kuczbork, Wygoda i Cnojnowo oraz wykorzystania dla potrzeb małej retencji naturalnych zbiorników.

Zbiorniki wody stojącej to występujące nieliczne jeziora, zlokalizowane najczęściej w zagłębieniach powstałych po wytopieniu się brył martwego lodu. Jedno z nich o powierzchni 2 ha znajduje się w południowo-zachodniej części miejscowości gminnej. Okresowo zmienia się jego linia brzegowa, natomiast zbiornik ten nie wysycha.

Wody podziemne

Obszar gminy Kuczbork Osada charakteryzuje się korzystnymi warunkami zaopatrzenia w wodę. W obrębie dwóch rejonów:

- na wschód od linii Szronka, Nowa Wieś i Chojnowo,
- w południowo-zachodniej części gminy

zasoby wód podziemnych kształtują się na poziomie 40-100 m³/godz./otwór. W pozostałej części gminy wydajności potencjalne pojedynczych studni są jeszcze większe i przekraczają 100 m³/godz. Największe zatwierdzone zasoby w kat. "B" wynoszą 140,7 m³/godz. przy depresji 7,0 m dla wykonanego w 1977 roku ujęcia wody w Zielonej oraz 167 m³/godz. w Nowej Wsi.

Większość istniejących na analizowanym terenie studni wierconych ujmuje wodę z głębszych poziomów wodonośnych. Głębokość studni wynosi od 33,0 m (ujęcie w Gościszce), do 90,5 m (ujęcie w Nowej Wsi). Nawiercone zwierciadło wody występuje na zmiennej głębokości i jest pod ciśnieniem hydrostatycznym, stabilizując się często blisko powierzchni terenu (do 0,35 m powyżej poziomu terenu - ujęcie wody w Chojnowie).

Pojedyncze studnie kopane, znajdujące się na terenie gospodarstw będących poza zasięgiem wodociągów zbiorowych czerpią wodę z pierwszego poziomu wód gruntowych. Poziom ten występuje na głębokości od poniżej 1 m do kilkunastu metrów pod powierzchnią terenu. Są to wody gruntowe charakteryzujące się występowaniem swobodnego zwierciadła (lokalnie napięte) i niewielką wydajnością zależną od wykształcenia litologicznego i miąższości warstwy nawodnionej. W związku z płytkim występowaniem wody gruntowej oraz brakiem warstwy izolującej na znacznej powierzchni (środkowa i wschodnia część gminy), poziom ten nie nadaje się do zaopatrzenia ludności w wodę do picia i na potrzeby bytowo- gospodarcze.

Klimat

Gmina Kuczbork Osada leży w strefie klimatycznej (wg R. Gumińskiego) w pasie dzielnic środkowych, w obszarze o najmniejszym w Polsce opadzie rocznym. Cechami charakterystycznymi klimatu są: lato łagodne i krótkie, natomiast zima długa, chłodna i śnieżna.

Charakterystyka klimatyczna (z lat 1985-1994) na podstawie pomiarów ze stacji meteorologicznej w Mławie:

- średnia temperatura stycznia - -2,5°C,
- średnia temperatura lipca - 17,4°C,
- średnia roczna temperatura - 6,6°C,
- śr. roczna suma opadów atmosferycznych - 526 mm,
- średnia roczna wilgotność względna - 82%,
- liczba dni z pokrywą śnieżną - 65 dni.

Okres wegetacyjny należy do przeciętnych i wynosi około 210 dni. Na obszarze tym przeważają wiatry z sektora zachodniego, których średnia prędkość wynosi w zależności od pory roku 3,9-6,4 m/sek.

Decydujący wpływ na kształtowanie się warunków klimatycznych w gminie mają: ukształtowanie terenu oraz kompleksy leśne - łagodzące siłę wiatru i wahania temperatury.

Kompleksy leśne charakteryzują się specyficznymi warunkami klimatycznymi i oddziałują na warunki klimatyczne terenów do nich przyległych. Drzewostan przyczynia się do łagodzenia dobowych ekstremów temperatury w jego obrębie oraz wpływa modyfikująco na warunki wilgotnościowe i wietrzne, głównie poprzez ograniczenie prędkości i siły wiatrów oraz wzrost częstości występowania cisz. W okresie dobowym na obszarach leśnych notuje się wyrównany przebieg wilgotności w porównaniu do dużego zróżnicowania na terenach bezleśnych.

Obszarami najbardziej narażonymi na powstawanie zastoisk wilgotnego powietrza, a także powstawanie i utrzymywanie się mgieł są tereny wilgotnych łąk i pastwisk, zajmujące duże powierzchnie na analizowanym obszarze, zwłaszcza dolina rzeki Przyiepnicy w środkowej i południowej części gminy.

Obszary położone poza dolinami rzek oraz terenowymi obniżeniami o zwierciadle wód gruntowych zalegającym poniżej 2 m, dostatecznie przewietrzane charakteryzują się dobrymi warunkami klimatu lokalnego.

Surowce mineralne

Występujące na terenie gminy Kuczbork Osada złoża kruszywa naturalnego są pochodzenia czwartorzędowego. Są one w formie soczewkowej lub pokładowej. Złożom tym nie towarzyszą inne kopaliny. Według klasyfikacji sozologicznej większość z nich (oprócz złoża Nidzgóra) jest częściowo kolizyjna z ochroną środowiska - położone są w obszarze chronionego krajobrazu oraz obszarze najwyższej ochrony wód podziemnych (ONO).

istniejące na analizowanym terenie udokumentowane oraz zarejestrowane złoża piasku i żwiru, wykorzystywane są w różnym zakresie dla potrzeb budownictwa i drogownictwa:

- złoża Sarnowo i Gnojno-Petrykozy I - udokumentowane w kategorii Ci. Złoże Gnojno-Petrykozy i położone na granicy z gminą Działdowo, eksploatowane jest przez dwóch użytkowników,
- złoża Zielona i Gościszka - udokumentowane w kategorii C₂, wstępnie rozpoznane, dotychczas niezagospodarowane. Według Bilansu Kopalni zasoby geologiczne wynoszą odpowiednio 594 tys. ton i 3820 tys. ton),
- złoża Gościszka pole A, Nidzgóra i Sarnowo II - złoża zarejestrowane, teren jest częściowo zajęty przez Wytwórnę Mas Bitumicznych.

Na analizowanym obszarze w końcu 1995 roku zinwentaryzowano łącznie 9 punktów eksploatacji kopalni pochodzenia czwartorzędowego w miejscowościach:

- Łązek (Gnojno) - pospółka średnia i gruba,
- Łązek - piasek drobno i średnioziarnisty, żwir,
- Nowa Wieś - pospółka gruba,
- Sarnowo - pospółka gruba,
- Gościszka - torf, głównie turzycowy,
- Niedziały - Nowopoie - piasek drobno i średnioziarnisty z soczewkami żwiru, Kuczbork - Kozieisk - piasek ze żwirem, różnoziarnisty, z przewarstwieniami piasku drobno i średnioziarnistego,
- Nidzgóra - piasek drobno i średnioziarnisty z soczewkami pospółki, lokalnie wkładki piasków pylastych.

Są to w większości odkrywki piasku ze żwirem, bądź pospółki pochodzenia czwartorzędowego, w większości w obrębie wspomnianych wyżej złóż. Dwie odkrywki w miejscowości Łązek i jedna w miejscowości Sarnowo są w obrębie złóż udokumentowanych: złoża Gnojno-Petrykozy (1969 r.) oraz Sarnowo. Kopalina wykorzystywana jest najczęściej na potrzeby lokalne do celów drogownictwa, budownictwa oraz do produkcji masy bitumicznej. W części punktów eksploatacja jest zaniechana, a wyrobiska są samoistnie rekultywowane.

W jednym punkcie eksploatacji - w Gościszce występuje torf, głównie turzycowy. Z uwagi na wykorzystanie terenów na łąki i pastwiska kopalina ta nie powinna być eksploatowana. Na terenie gminy Kuczbork Osada udokumentowano jeden rejon występowania torfowisk ze stwierdzonymi bilansowymi zasobami torfu (kat. C₂). Znaczna część tego rejonu o nazwie Szreńsk (dolina rzeki Mławki i Przylepnicy) znajduje się na obszarze sąsiadujących gmin.

3.2. Jakość podstawowych elementów środowiska

Stan czystości wód powierzchniowych

Gmina Kuczbork Osada odwadniana jest głównie przez płynącą południkowo przez środkową część gminy rzekę Przylepnicę (dorzecze Mławki) oraz jej dopływy, m.in. Miłotkę. Sieć hydrograficzną uzupełniają rowy melioracyjne o niewielkich przepływach, odwadniające rozległe tereny użytków zielonych.

W 1997 roku rzeka Przyiepnica badana była przez Wojewódzki inspektorat Ochrony Środowiska w Ciechanowie jedynie w przekroju przyujściowym, na 3+200 biegu rzeki. Usytuowanie przekroju pomiarowo-kontrolnego w miejscowości Szreńsk tj. poza granicami gminy Kuczbork, nie pozwala na jednoznaczną ocenę stanu czystości rzeki w obrębie analizowanej gminy. O stwierdzonej nie odpowiadającej normom klasie czystości zadecydowały pojedyncze wskaźniki (wysokie stężenie biogenów, zawiesin ogólnych oraz zanieczyszczenia bakteriologiczne). Wartości stężeń szeregu parametrów mieściły się w granicach normatywów zakładanej klasy czystości. Zgodnie z Uchwałą WRN w Ciechanowie nr 35A/85 z 26.04.85 r. w sprawie zaliczenia śródlądowych wód powierzchniowych na terenie województwa ciechanowskiego, wody wszystkich cieków płynących przez teren gminy Kuczbork powinny odpowiadać li klasie czystości.

Doprowadzenie wód rzeki Przylepnicy do zakładanej czystości możliwie będzie po uporządkowaniu gospodarki ściekowej przede wszystkim na terenie gminy Kuczbork. Jest to szczególnie ważne ze względu na wykorzystywanie wód powierzchniowych dla przemysłu (ujęcie powierzchniowe) oraz na cele retencji i rekreacji.

Stan czystości wód podziemnych

Z badań prowadzonych przez WSSE w Ciechanowie wynika, że woda w studniach (najczęściej kopanych) jest często skażona bakteriologicznie i chemicznie (ponadnormatywna zawartość związków azotu).

W ujęciu wiejskim w Lipowcu (najbliższym analizowanego terenu) zlokalizowany jest otwór obserwacyjny w sieci regionalnej monitoringu zwykłych wód podziemnych. Badania prowadzone są systematycznie przez Inspektorat Ochrony Środowiska w Ciechanowie. Woda gruntowa podlega w różnym stopniu presji antropogenicznej związanej przede wszystkim z rolniczym wykorzystaniem terenu oraz występowaniem zabudowy zagrodowej w warunkach nie wystarczającej izolacji nadkładu eksploatowanej warstwy wodonośnej. Jakość wód w 1996 roku i w latach wcześniejszych wykazuje wahania w granicach klas II i III tj. odpowiada wodom średniej lub niskiej jakości.

Warunki aerosanitarnie

Przy obecnym zagospodarowaniu analizowany teren cechuje się na ogół dobrymi warunkami aerosanitarnymi. Źródło zanieczyszczeń kształtują głównie lokalne kotłownie i paleniska domowe oraz emisja nieorganizowana z podłoża, zwłaszcza w okresie prac polowych podczas suszy i wietrznej pogody.

Uciążliwości o charakterze lokalnym mogą wystąpić w bezpośrednim sąsiedztwie Wytwórni Mas Bitumicznych w Gościszce, stanowiącej zagrożenie dla środowiska ze względu na emisję pyłów i gazów (dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla oraz zanieczyszczeń o charakterze rakotwórczym). Zastosowanie urządzeń odpylających i pochłaniających gazy pozwala na ograniczenie emisji zanieczyszczeń poniżej wartości dopuszczalnych.

W sposób pośredni na warunki aerosanitarne wpływają: baza SKR wKuczborku, Spółdzielnia Usług Rolniczych w Zielonej oraz młyn elektryczny w Kuczborku, poprzez zwiększony hałas i wzmożony ruch kołowy.

Środki transportu, mobilne źródło zanieczyszczenia środowiska, emitują do powietrza wiele substancji. Podstawowymi zanieczyszczeniami komunikacyjnymi emitowanymi w spalinach są: tlenek węgla, węglowodory, tlenek azotu, związki ołowiu. Koncentracja tych zanieczyszczeń występuje wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu tj. drogi wojewódzkiej nr 563 oraz dróg powiatowych.

Ujemnie oddziałują na warunki higieny atmosfery obiekty hodowlane, będące m.in. źródłami niezorganizowanych emisji nieszkodliwych lecz uciążliwych dla sfery mieszkaniowej odorów, zanieczyszczeń bakteriologicznych, pyłów i związków azotu. Fermy drobiu występują w miejscowościach: Gościszka (7 obiektów), Zielona (4 obiekty), Sarnowo (9 obiektów) i Nowa Wieś, natomiast większe obiekty hodowlane zlokalizowane są w Zielonej (część byłych obiektów PGR).

3.3. Obszary i obiekty chronione

Obszar chronionego krajobrazu

Zgodnie z rozporządzeniem Wojewody Ciechanowskiego nr 8/98 z dn. 28.05.98 r. na terenie gminy Kuczbork Osada znajdują się wyróżniające się krajobrazowo tereny należące do obszarów chronionego krajobrazu. Podstawowym celem tworzenia obszarów chronionego krajobrazu jest zabezpieczenie przyrodniczo-krajobrazowej bazy do rozwoju różnych form rekreacji.

Funkcjonowanie tych obszarów trwa od 23.04.1990 r. tj. od momentu ich pierwszego wyznaczenia. Zieiuńsko- Rzęgnowski obszar chronionego krajobrazu na terenie gminy zajmuje 53,8% ogólnej powierzchni gminy (w powiecie żuromińskim obszary chronione zajmują 59,8 tys. ha, co stanowi 74,3% powierzchni powiatu).

Obejmuje powierzchnię 6547,91 ha, w tym:

grunty orne	-3811,49 ha,
łąki	- 308,03 ha, pastwiska
	- 437,21 ha,
sady	- 38,92 ha,
lasy i zadrzewienia	-1496,96 ha,
grunty pod wodami	- 30,49 ha,
użytki kopalne	- 19,94 ha, tereny
komunikacji	-174,96 ha,
tereny osiedlowe	- 123,45 ha,
nieużytki i pozostałe	-106,46 ha.

Poza OCK znajdują się niewielkie fragmenty w północnej części gminy (część wsi Szronka, Łążek, Niedziałki) i w części południowo-zachodniej (fragmenty wsi:

Zielona, Kuczbork, Kozielsk, Osowa, Krzywki Bratki oraz wsie: Olszewko, Nidzgora i Chodubka).

W obrębie w.w. obszarów konieczne jest utrzymanie (i kształtowanie) systemu naturalnych powiązań przyrodniczych, obejmujących aktywne biologicznie ekosystemy łąkowe, bagienne, wodne i leśne, które mają zasadniczy wpływ na utrzymanie równowagi biologicznej w środowisku przyrodniczym.

Dolina rzeki Przylepnicy oraz bezpośrednio przylegające do niej kompleksy leśne stanowią ważne ogniwo w systemie powiązań przyrodniczych, którego funkcjonowanie umożliwia rozprzestrzenianie się gatunków, a także swobodną migrację zwierząt wędrownych.

Parki zabytkowe i wiejskie

Na terenie gminy Kuczbork Osada znajdują się:

- park wiejski we wsi Kozielsk o pow. 2,58 ha (cz.dz. 3/2) - ustanowiony uchwałą WRN w Ciechanowie z dnia 30.06.1983 roku (Dz.U. WRN, Nr 3, poz. 33). Parki wiejskie pozostają pod opieką i nadzorem samorządów gminnych,
- o parki zabytkowe:
 - we wsi Sarnowo o pow. 2,2 ha,
 - we wsi Chojnowo o pow. 2,0 ha (nr rejestru zabytków 365/93),
 - we wsi Zielona o pow. 6,5 ha (nr rejestru zabytków 295/81).

Wszystkie parki założone zostały w XIX. Reprezentują styl krajobrazowy. Są to zespoły cennej, wielogatunkowej roślinności drzewiastej, wymagające bezwzględnej ochrony. Drzewostan parkowy tworzą najczęściej rodzime gatunki drzew. Parki zabytkowe chronione są mocą ustawy z dnia 15.02.1962 roku

o ochronie dóbr kultury i muzeach (Dz.U. Nr 10, poz. 48 z późniejszymi zmianami)

1 pozostają pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wszystkie parki wymagają ochrony konserwatorskiej oraz rewaloryzacji.

Pomniki przyrody

Elementami wzbogacającymi obszary chronione na terenie gminy Kuczbork Osada i podlegającymi ochronie są pomniki przyrody żywej (pojedyncze drzewa, grupy drzew):

© Kuczbork	-jesion wyniosły	- wys. 22 m, obwód 297 cm,
	- lipa drobnolistna	- wys. 23 m, obwód 295 cm,
o Zielona	- świerk pospolity	- wys. 21 m, obwód 300 cm,
© Zielona	- platan klonolistny	- wys. 20 m, obwód 293 cm,
o Zielona	- jesion wyniosły	- wys. 16 m, obwód 350 cm,
o Zielona	- lipa drobnolistna	- wys. 25 m, obwód 377 cm.

Obszar najwyższej ochrony wód podziemnych

Zgodnie z "Mapą obszarów chronionych GZWP w Polsce, wymagających szczególnej ochrony" wykonaną w 1990 r. pod redakcją prof. Kleczkowskiego przeważająca część gminy Kuczbork Osada (poza południowym fragmentem gminy):

grunty wsi Oiszewko, Chodubka, Nidzgóra oraz część miejscowości Kuczbork Wieś) ieży w zasięgu GZWP - głównego zbiornika wód podziemnych "Działdowo"

o całkowitej powierzchni 2330 km² W obrębie wymienionego zbiornika wyróżnia się:

- obszar najwyższej ochrony (ONO) o powierzchni 1650 km²,
- obszar wysokiej ochrony (OWO) o powierzchni 140 km²

W granicach gminy jest fragment obszaru najwyższej ochrony wód podziemnych (ONO), ustalony w oparciu o czas pionowego przesiąkania wody z powierzchni i czas jej przepływu poziomego od obszarów zasilania do ujęcia. Ochrona wód podziemnych przez ONO polega na odpowiednim gospodarowaniu na powierzchni. W ochronie tych wód dużą rolę odgrywają lasy oraz obszary chronione.

4.0. OCHRONA WARTOŚCI KULTUROWYCH

Pierwotnie obszar obecnej gminy Kuczbork zajmowały łąki (głównie na morenach) i rozległe obszary bagienne odwadniane przez cieki zasilające Wkrę. Teren ten był mało sprzyjający osadnictwu i, za wyjątkiem części wschodniej, niemal całkowicie odcięty od otaczających go ziem. Był to zawsze teren pogranicza osadniczego, kulturowego, państwowego i administracyjnego.

Pierwsze grupy ludzi dotarły tu zapewne już w okresie neolitu epoki kamiennej (tj. przed 2.500 lat p.n.e.) - znane jest bowiem stanowisko z tego okresu w Nidzgorze oraz w pobliskim, równie izolowanym Dębsku). W tym czasie teren ten stanowił pogranicze kultury ceramiki dołkowo - grzebykowej i pucharów lejkowatych.

W epoce brązu (kilka stanowisk archeologicznych) dotarła tu zapewne kultura trzciniecka a potem łużycka.

We wczesnym okresie epoki żelaza obszar obecnej gminy był strefą pograniczną kultury kurhanów zachodniobałtyjskich i kulturą grobów skrzynkowych.

W zasadzie jednak niemal do V wieku p.n.e. była tu pustka osadnicza, oddzielająca kultury bałtyjskie od kultury przeworskiej a potem wielbarskiej czyli wschodnio - pomorsko - mazowieckiej. Wyludnienie mogło mieć miejsce w okresie Wędrówki Ludów - opustoszał wtedy obszar niemal całej obecnej Polski.

Po zaskakująco szybkim pojawieniu się tu osadnictwa (osada w Nidzgorze z VI wieku, przekształcona z czasem w gród) następuje, na przełomie IX i X wieku, jego upadek w sytuacji tworzenia się jakiegoś systemu protopaństwowego z ośrodkiem w Szreńsku.

Wykaz stanowisk archeologicznych

Miejscowość	Nr obszaru	Typ stanowiska	chronologia	kultura
Chodubka	39-57	śląd osadn.	wcz. Sredniow.	
		śląd osadn.	XIV-XV w.	
		śląd osadn.	XV-XVI w.	
		śląd osadn.	XVI-XVII w.	
		śląd osadn.	XVI-XVII w.	
Chojnowo	38-57	śląd osadn.	ep. brązu	trzcinińska
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	
		osada	V okr. ep. brązu	łużycka
		śląd osadn.	ep. brązu	łużycka
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	
		śląd osadn.	okr. nowożytny	

Miejscowość	Nr obszaru	Typ stanowiska	chronologia	kultura
Chojnowo		śląd osadn.	ep. brązu	łużycka
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	
		śląd osadn.	okr. nowożytny	
		osada	okr. nowożytny	
Gościszka	38-57	śląd osadn.	okr. nowożytny	
		osada	okr. nowożytny	
Kozielsk	38-57	śląd osadn.	okr. wpl. rzym	
		osada	Sredniowiecze	
		śląd osadn.	ep. brązu	łużycka
		śląd osadn.	okr. wpl. rzym.	
		osada	Sredniowiecze	
Krzywki Bratki	39-57	osada	XVII w.	
		osada	XVI-XVII w.	
		śląd osadn.	Sredniowiecze	
		śląd osadn.	IV-V okr. ep. brązu	?
		śląd osadn.	XIV-XV w.	
		śląd osadn.	XVI-XVII w.	
		śląd osadn.	XVI-XVII w.	
		śląd osadn.	XVI-XVII w.	
		śląd osadn.	IV okr. ep. brązu	?
		śląd osadn.	okr. halszt.CD.	łużycka
		śląd osadn.	XV-XVI w.	
Kuczbork	38-57	osada	V okr. ep. brązu	łużycka
		cmentarzysko	wcz. Sredniow.	
Kuczbork Glinki	39-57	śląd osadn.	IV-V okr. ep. brązu	łużycka
		śląd osadn.	XIII-XIV w.	
		osada	okr. wpl. rzym.	łużycka
		osada	XII-XIII w.	
		osada	XIV-XV w.	
		osada	póź. okr. lateński	przeworska
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	
		cmentarzysko	wcz. Sredniow.	

Miejscowość	Nr obszaru	Typ stanowiska	chronologia	kultura
Kuczbork Kozieisk	39-57	cmentarzysko ?	póź. okr, lateński	przeworska
		śląd osadn.	Starożytność	?
		śląd osadn.	XV-XVI w.	-
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	-
		śląd osadn.	XVI-XVI lw.	-
		osada	IV okr. ep. brązu	?
		osada	XII-XIII w.	-
		osada	XV-XVI w.	-
Mianowo	38-57	śląd osadn.	okr. nowożytny	-
		śląd osadn.	okr. nowożytny	-
Miłotki	39-57	osada	XVI-XVII w.	-
		śląd osadn.	XII-XIII w.	-
		śląd osadn.	Starożytność	?
		osada	VIII-IX w.	-
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	-
		śląd osadn.	XV-XVI w.	-
Nidzgóra	39-57	grodzisko	VI-VII w.	-
		skarb	?	-
		śląd osadn.	XV-XVI w.	-
		osada	wcz. Sredniow.	-
		osada	XVI-XVII w.	-
		śląd osadn.	II okr. ep, brązu	trzcieniecka
		osada	XV-XVII w.	-
		osada podgr.	VI-VII w.	-
		śląd osadn.	XV-XVI w.	-
		punkt osadn.	neolit, ep. brązu	?
		osada	XV-XVII w.	-
Nowa Wieś	37-57	cmentarzysko	okr. wpl. rzym.	?
Olszewko	39-57	ślady osadn.	XVI-XVII w.	-
		osada	IV okr. ep. brązu	łużycka
		osada	XII-XIII w.	-
		osada	XV-XVI w.	-

Miejscowość	Nr obszaru	Typ stanowiska	chronologia	kultura
Olszewko		śląd osadn.	okr. halszt. CD.	łużycka
		śląd osadn.	XIV-XV w.	-
		osada	XI-XIV w.	-
		śląd osadn.	XIII-XIV w.	-
		śląd osadn.	XVI-XVII w.	-
Przyspa	38-57	śląd osadn.	okr. nowożytny	-
		osada	X-XII w.	-
		śląd osadn.	?	?
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	-
		osada	okr. nowożytny	-
Sarnowo	37-57	grodzisko	Sredniowiecze	-
	38-57	osada	V okr. epoki brązu	?
Wygoda	38-57	osada	okr. nowożytni	-
		śląd osadn.	ep. brązu / ep. żel.	?
		śląd osadn.	okr. wpl. rzym.	-
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	-
		śląd osadn.	XIV-XV w.	-
		śląd osadn.	okr. nowożytny	-
Zielona	38-57	znal. luźne	III w.n.e.	-

Następne stulecia zaznaczały się na tym obszarze kolejnymi wzrostami i upadkami koniunktury gospodarczej a co za tym idzie osadnictwa. Upadki często były związane z zawieruchami historii (upadek państwa Mieclawa w 1047 r., najazdy Prusów o największym nasileniu w pocz. XIII w., okres działalności Krzyżaków, potop szwedzki, wojny napoleońskie,...), przy czym należy zaznaczyć, że niska jakość gleb, zła polityka gospodarcza właścicieli ziemskich oraz sąsiedztwo prężniejszych ośrodków (Biezuń, Karniszyn, Lubowidz, Poniatowo, Szreńsk, ...) powodowały, że rejon ten był jednym z najbiedniejszych na północnym Mazowszu. To było chyba zasadniczą przyczyną utraty praw miejskich przez jedyną miejscowość gminy prawa te posiadającą - Kuczbork w 1869 roku.

Najstarsze informacje o miejscowościach gminy pochodzą z 1367 r.-

- Chojnowo i Sarnowo, 1384 r. - Kuczbork (już jako miasto na prawie chełmińskim), 1400 r. - Krzywki Bratki, 1404 r. - Bagienice Duże, Mianowo i Niedziałki, 1413 r. - Kozielsk i Olszewko, 1426 r. - Łązek, 1433 r. - Chodubka, 1434 r. - Gościszka, 1480 r. - Szronka, 1497 r. - Bagienice Małe.

W szeregu miejscowości gminy jest sporo obiektów wartych zachowania i ochrony. Jedynie niewielka ich część jest wpisana do rejestru zabytków a większość z nich to budynki mieszkalne z okresy przełomu wieku XIX i XX (najwięcej w Kuczborku, Olszewku, Sarnowie i Zielonej). Wypierane są one stopniowo przez nową zabudowę często dysharmonizującą krajobraz, co jest szczególnie niekorzystne w miejscowościach o cennych, historycznych układach przestrzennych. Do tych zaś możemy zaliczyć obok Kuczborka Zieloną Chojnowo, Sarnowo i Gościszkę.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Miejscowość	funkcja	nr rej.	okres powstania
Kuczbork	kościół p.w. S w. Bartłomieja z otocz, o pr. 50 m	99/76-643/62 WA	XVII w.
Kuczbork	cmentarzysko szkieletowe	197/79-802/68 WA	XI w.
Nidzgóra	grodzisko pierścieniowate	200/79-248/80 WA	X-XI w.
Sarnowo	zamek (pozostałości ruin) z otocz.o pr.30 m od fosy	100/76-644/62 WA	XV w.
Zielona	zespół pałacowo-parkowy z otocz, o pr.50 m od zabudowań	295/81	XIX w.

Parki zabytkowe

Miejscowość	rodzaj parku	okres powst.	nr rej.zabytków
Chojnowo	podworski	k. XIX w.	
Kozielsk	podworski	k. XiX w.	
Sarnowo	podworski	2 poł. XIX w.	
Zielona	pałacowy	pocz. XIX w.	295/81

Cmentarze

Miejscowość	wyznanie	rok budowy najstarszego nagrobka
Kuczbork	rzym.-kat.	1873, drewn.kaplica z poł. XVIII w.
Kuczbork	mojżesz.	cmentarz z k.XIX w.
Sarnowo	rzym.-kat.	1881 (też nagrobki innych wyznań)
Zielona	rzym.-kat.	1851 (może 1842)
Zielona	ewangelickie(?)	cmentarz po 1877 r.

5.0. STRUKTURA SPOŁECZNO - DEMOGRAFICZNA

5.1. Zagadnienia demograficzne

Według danych Urzędu Statystycznego w Ciechanowie na koniec 1998 roku gmina Kuczbork liczyła 5 479 mieszkańców, co stanowi około 13 % ludności powiatu żuromińskiego i około 0,1 % ludności województwa mazowieckiego.

Pod względem wielkości zaludnienia gmina należy do większych w powiecie żuromińskim i najgęściej zaludnionych. Wskaźnik gęstości zaludnienia - 45 osób/km² jest znacznie wyższy od średniego dla terenów wiejskich powiatu żuromińskiego (40 osób/km²).

Wśród mieszkańców gminy niewielką przewagą liczbową wykazują mężczyźni, którzy stanowią 50,06 % całej populacji gminy (2 743). Jest to sytuacja odmienna od występującej na terenach wiejskich powiatu, gdzie dominującą populacją są kobiety. Na 100 mężczyzn przypada tu średnio 101,5 kobiet, podczas gdy w powiecie - 99,7.

Ruch naturalny w gminie w latach 1990 - 1998 kształtował się następująco

(według danych Urzędu Statystycznego w Ciechanowie):

Rok	Ludność ogółem	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
		o s o b y			o /		
1990	5 726	109	63	46	18,7	10,8	7,9
1991	5 603	88	71	17	15,2	12,3	2,9
1992	5 614	70	65	5	12,3	11,4	0,9
1993	5 587	75	72	3	13,3	12,8	0,5
1994	5 525	83	54	29	14,7	9,6	5,1
1995	5 509	76	52	24	13,5	9,2	4,2
1996	5 495	78	71	7	13,9	12,7	1,2
1997	5 469	66	56	10	11,7	10,0	1,7
1998	5 479	71	69	2	12,7	12,3	0,4

W okresie 1990 - 1998 poziom przyrostu naturalnego w gminie znacznie się obniżył, zahamowaniu uległo również natężenie ruchów migracyjnych.

Kształtowanie się migracji w gminie przedstawia poniższe zestawienie:

R o k	Napływ migracyjny	Odływ migracyjny	Saldo migracji
	o s o b y		
1990	38	139	-101
1991	27	167	-140
1992	47	86	- 39
1993	58	88	- 30
1994	46	72	- 26
1995	53	82	- 29
1996	53	67	- 14
1997	45	87	- 42
1998	50	68	- 18

Gmina jest terenem odpływowym, wymeldowania z gminy z pobytu stałego przewyższają zameldowania na pobyt stały (ujemne saldo migracji).

Struktura wieku gminy na tle powiatu żuromińskiego według podstawowych grup wieku przedstawia się następująco:

G r u p a w i e k u	G m i n a		P o w i a t	
	osoDy	%	wies	ogółem
- przedprodukcyjna (0-17 lat)	1 399	25,5	27,9	28,5
- produkcyjna (18-59 lat kobiety 18-64 lata mężczyźni)	3 096	56,5	53,9	55,2
- poprodukcyjna (60 i > kobiety 65 i > mężczyźni)	984	18,0	18,2	16,3
O G O Ł E M	5 4 7 9	100,0	100,0	100,0

Gmina charakteryzuje się mniej korzystną - " starszą" strukturą wieku niz tereny wiejskie powiatu . Niższy odsetek dzieci i młodzieży przy prawie równym udziale ludzi w wieku poprodukcyjnym świadczą o bardziej zaawansowanym procesie starzenia się ludności gminy.

Struktura ludności według wieku mająca reperkusje na kształtowanie się struktur społeczno - ekonomicznych przedstawia się następująco:

G r u p a w i e k u	osoby	%
Wiek przedprodukcyjny	1 399	25,5
0 - 2 lata	212	3,8
3-6	283	5,2
7-14	648	11,8
15-17	256	4,7
Wiek produkcyjny mobilny	2 112	38,5
18 - 44 lata kobiety	968	17,6
18 - 44 lata mężczyźni	1 144	20,9
Wiek produkcyjny niemobilny	984	18,0
45 - 59 lat kobiety	429	7,8
45 - 64 lata mężczyźni	555	10,2
Wiek poprodukcyjny	984	18,0
60 lat i > kobiety	644	11,8
65 lat i > mężczyźni	340	6,2
U o U L t M	c A70	i uu,U

5.2. Rynek pracy

Liczba pracujących w gospodarce narodowej na koniec 1997 roku według sekcji Europejskiej Klasyfikacji Działalności (bez indywidualnych gospodarstw rolnych i bez zakładów osób fizycznych o liczbie pracujących do 5 osób) przedstawiała się następująco:

Wyszczególnienie	osoby	%
Pracujący ogółem w tym:	394	100,0
• Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	23	5,8
• Działalność produkcyjna	9	2,3
« Budownictwo	36	9,1
© Handel i naprawy	33	8,4
• Zaopatrywanie w energię elektryczną gaz i wodę	1	0,2

Wyszczególnienie	osoby	%
• Hotele i restauracje	0	0
• Transport, składowanie i łączność	17	4,3
• Pośrednictwo finansowe	9	2,3
• Administracja publiczna i obrona narodowa	50	12,7
« Obsługa nieruchomości i firm	2	0,5
• Edukacja	140	35,5
• Ochrona zdrowia i opieka społeczna	35	8,9
• Pozostała działalność usługowa	3	0,8

Aktywność ekonomiczną ludności w rolnictwie (według danych Powszechnego Spisu Rolnego 1996 r.) przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	osoby	%
Ludność faktycznie zamieszkała w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	3 684	X
Ludność ogółem w wieku 15 lat i więcej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	2 887	100,0
Pracujący ogółem	1 866	64,6
w tym :		
• w swoim gospodarstwie rolnym	1 579	54,7
z tego :		
- wyłącznie	1 553	53,8
- głównie	26	0,9
* poza swoim gospodarstwem rolnym	287	9,9
z tego:		
- wyłącznie	114	4,0
- głównie	173	6,0
Bezrobotni	21	0,7
Bierni zawodowo	397	13,8

Współczynnik aktywności zawodowej w rolnictwie (liczony w stosunku do ludności w wieku 15 lat i więcej) w gminie wynosi około 82,6 %.

Szacuje się, że ogólna liczba pracujących w rolnictwie (wyłącznie w indywidualnych gospodarstwach rolnych) i działach pozarolniczych w gminie wynosiła około 2 300, co oznacza wskaźnik aktywności zawodowej ca 75% liczony w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym).

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 1998 roku wynosiła 461 osób, w tym 243 stanowiły kobiety (52,7 %).

Rozmiary bezrobocia w gminie w latach 1992 - 1998 przedstawia poniższe zestawienie:

Lata	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych
1992	631
1993	730
1994	578
1995	692
1996	556
1997	494
1998	461

Natężenie bezrobocia w gminie (w latach 1992 - 1997) słabnie i jest niższe niż notowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żurominie. Świadczy o tym wskaźnik bezrobocia (liczony w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym), który dla gminy wynosi 14,7 %, a dla powiatu - 15,3 %.

Zmiany rozmiarów bezrobocia w wybranych kategoriach bezrobotnych w 1998 roku w stosunku do roku poprzedniego przedstawia poniższa tablica.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych		Dynamika XIS'97 100,0
	XIPS7	XH'S8	
Bezrobotni ogółem	494	461	93,3
o kobiety	253	243	96,1
• mężczyźni	241	218	90,5
Bezrobotni zwolnieni z przyczyn zakładu pracy	10	13	130,0
Bezrobotni absolwenci szkół ponadpodstawowych	11	18	163,6
Bezrobotni z prawem do zasiłku	168	118	70,2
Bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	236	219	92,8

W strukturze bezrobotnych według wieku maleje udział bezrobotnych w młodszych grupach wieku, rośnie natomiast w grupach starszych.

Strukturę wieku bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 1998 roku przedstawia poniższa tablica:

Wiek bezrobotnych	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
	o s o b y		%	
Liczba bezrobotnych ogółem w tym w wieku:	461	243	100,0	100,0
18-24	161	76	34,9	31,3
25-34	141	84	30,6	34,6
35-44	99	55	21,5	22,6
45-54	55	27	11,9	11,1
55-59	5	1	1,1	0,4
60-64	0	n w	0,0	0,0

Wśród bezrobotnych dominującą grupę stanowią roczniki 18-44 lata (87,0 %). Jest to grupa najbardziej mobilna, o największej aktywności zawodowej, największej częstotliwości tworzenia gospodarstw domowych i największych potrzebach mieszkaniowych.

Jedną z najbardziej niebezpiecznych cech bezrobocia jest długi czas bierności zawodowej spowodowanej niemożnością podjęcia pracy. Bezrobocie w gminie ma wciąż charakter długotrwały. Na koniec 1998 r. pozostawało bez pracy ponad rok około 48 % bezrobotnych.

5.3. Sieć osadnicza

W granicach gminy znajduje się 16 sołectw (22 miejscowości).

Miejscowości według liczby mieszkańców przedstawia poniższe zestawienie:

Jednostki sieci osadniczej wg liczby mieszk.	Liczba miejscowości	Struktura %	Liczba ludności	Struktura %
do 50	5	22,8	82	1,5
51- 100	6	27,3	416	7,5
101 -200	3	13,6	451	8,2
201 - 300	4	18,2	1015	18,4
501 - 600	3	13,6	1694	30,7
1859	1	4,5	1859	33,7
OGÓŁEM	n*r	$\frac{\Delta}{T}$ U _i /J _U	5 734	100,0

Sieć osadnicza gminy pod względem zaludnienia jest rozdrobniona, około 64 % jednostek osadniczych, to miejscowości małe o zaludnieniu do 200 mieszkańców w których zamieszkuje 17,2 % ludności gminy. Do największych pod względem zaludnienia należą: Zielona (1859 mieszkańców), Kuczbork Wieś (575), Gościszka (572) i Chojnowo (547).

Rozmieszczenie przestrzenne ludności kształtuje się następująco:

stan na 01. 08.1999r

Sołectwo	Liczba ludności	Powierzchnia ogółem (ha)	Gęstość zaludnienia (osób / km ²) _t
Bagienice Duże	54	225,27	24 ¹
Bagienice Małe	73	187,28	39 ¹
Bagienice Nowe	72	180,51	39 ¹
Chojnowo	547	1174,89	47
Gościszka, (Gościszka Wygoda)	582	1607,33	36 ¹
Krzywki Bratki	190	659,52	29 ¹
Kuczbork Osada, (Kozielsk)	377	661,07	57 ¹
Kuczbork Wieś, (Przyspa)	586	1316,13	45 ¹
Łązek (Niedziałki)	219	1624,72	1 ¹
Niedzgora	72	486,66	15
Nowa Wieś	287	628,22	46
Olszewko, (Chodubka)	179	628,30	28 ¹
Osowa, (Mianowo)	99	301,39	33 ¹
Sarnowo	216	500,57	43
Szronka	105	282,94	37
Zielona	1859	1699,20	109 ¹
OGÓŁEM	5 517	12164,00	45¹

Gęstość zaludnienia gminy wynosi ok.45 osób/km² i jest wyższa od średniej gęstości zaludnienia powiatu żuromińskiego - tereny wiejskie (40 osób / km²).

5.4. infrastruktura społeczna

Oświata i wychowanie

Wychowanie przedszkolne

Na terenie gminy (na koniec 1998 roku) liczba dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) wynosiła 283 , z tego dzieci w wieku 6 lat stanowiły około 22,6 % (tj. 64).

W 1999 r w gminie funkcjonują następujące placówki wychowania przedszkolnego:

- przedszkole w Kuczborku wraz z klasą "0" posiadające 32 miejsca, uczęszcza do niego 32 dzieci i zatrudnia 2 nauczycieli na pełnych etatach Mieści się w budynku będącym własnością Urzędu Gminy (łącznie z biblioteką). w
- przedszkole w Zielonej, do którego uczęszcza 16 dzieci (16 miejsc), zatrudniające 2nauczycieli. Mieści się w budynku po byłej "agronomówce" (w perspektywie zmiana lokalizacji na budynek szkolny).
- oddział przedszkolny przy szkole w Chojnowie - uczęszcza 11 dzieci ®
- oddział przedszkolny przy szkole w Sarnowie - uczęszcza 6 dzieci
- oddział przedszkolny przy szkole w Gościszce - uczęszcza 12 dzieci.

Szkolnictwo podstawowe

W roku szkolnym 1999/2000 na terenie gminy funkcjonuje 5 szkół podstawowych o klasach I - VI w miejscowościach: Chojnowo, Gościszka, Kuczbork, Sarnowo i Zielona i 2 gimnazja w Kuczborku i Zielonej.

Miejscowość	Uczniowie	Pomieszcze nia do naucz.	Nauczyciele peizatrudnieni	Oddziały ■
Chojnowo	52	5	10	5
Gościszka	74	8	11	7
Kuczbork	176	6	15	8
Sarnowo	55	4	7	5
Zielona	210	10	18	10
R A Z E M	5 6 7	3 3	6 1	3 5

Warunki nauczania w szkołach podstawowych w gminie obrazują następujące wskaźniki:

Wyszczególnienie	Gmina	Powiat żuromiński
Liczba uczniów na :		
-szkołę	113	153
-pomieszczenie do nauczania	18	20
- liczba uczniów na nauczyciela pełnozatrudnionego	9	14

Przy wszystkich szkołach znajdują się boiska szkolne, a szkoły w Kuczborku, Zielonej i Gościszce posiadają również sale gimnastyczne. Szkoły w Chojnowie i Sarnowie są małe, znajdują się w starych budynkach, a lekcje odbywają się w klasach łączonych. W budynkach szkół podstawowych w: Kuczborku i Zielonej mieszczą się również gimnazja. Każde z nich jest 2-oddziałowe, dysponuje 3 pomieszczeniami do nauczania (2 izby lekcyjne i sala komputerowa) i zatrudnia 13 nauczycieli. Do gimnazjum w Kuczborku uczęszcza 47 uczniów, a w Zielonej - 36. Budynki tych szkół po rozbudowie i modernizacji będą spełniać wymagane warunki nauczania w tego typu szkołach

Przy szkołach w Chojnowie i Gościszce znajdują się budynki z mieszkaniami dla nauczycieli, będące własnością Urzędu Gminy .

Szkolnictwo ponadpodstawowe W miejscowości Zielona funkcjonuje

Zespół Szkół Rolniczych:

- Technikum Zawodowe (kierunek - technik rolnik)
- Liceum Ekonomiczne (kierunek : technik ekonomista - rachunkowość i rynek rolny)
- Liceum Techniczne (kierunek rolno-spożywczy)
- Liceum Agrobiznesu
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa (rolnik, rolnik mechanik) z filiami w: Radzanowie i Siemiątkowie.

Do szkół tych uczęszcza w roku szkolnym 1999/2000 - 584 uczniów, a w filiach naukę pobiera -104.

Przy Zespole Szkół znajduje się internat, obecnie korzysta z niego 55 uczniów.

Ochrona zdrowia

Obsługę ludności gminy w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej zapewnia :

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Żuromin - Gminny Ośrodek Zdrowia w Kuczborku - zatrudnia 1 lekarza i 3 pielęgniarki

© Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "SANITAS" w Zielonej - zatrudnia

1 lekarza i 3 pielęgniarki.

Podstawowe wskaźniki obrazujące dostępność ludności do usług medycznych w gminie kształtują się następująco (na 10 tys. ludności):

• lekarze	-	3,7	(powiat żuromiński	-11,1)
• lekarze dentyści		0	::	1,4
• pielęgniarki	-	11,0		x

Pomoc społeczna

W 1998 roku ze świadczeń pomocy społecznej przyznanych w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj , formę, liczbę i źródło finansowania) skorzystało w gminie 1 451 osób, co stanowi około 37,3 % mieszkańców gminy.

Środowiskową pomocą społeczną objętych było 373 rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, w których wystąpił jeden z podanych powodów

• bezrobocie	-	182 rodziny (661 osób)
• bezradność w sprawach opiekuńczo-
wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	-	73
rodzin (334 osoby)
• długotrwała choroba	-	33 rodzin (110 osób)
• niepełnosprawność	-	49 rodzin (183osoby)
• potrzeba ochrony macierzyństwa	-	42 rodziny (199 osób)
• rodziny niepełne	-	36 rodzin (118 osób)
• rodziny wielodzietne	-	26 rodzin (176 osób)
• alkoholizm	-	3 rodziny (24osoby).

Na terenie gminy brak jest domu pomocy społecznej.

Handel i gastronomia

Według stanu na koniec 1997 roku na terenie gminy funkcjonowało 26 punktów sprzedaży detalicznej, a w roku 1999 - 28.

Struktura sieci handlowej (według danych U.S. w Ciechanowie) specjalizacji branżowej, zatrudnienie oraz powierzchnia sprzedażowa (w m²) kształtowała się następująco:

WYSZCZEGÓLNIENIE	SPECJALIZACJA BRANŻOWA					
	OGÓŁEM	OGÓLNO -SPOŻ.	MIĘSNA	KSIĘGARNIE ART. PIŚM.	PALIWA	INNE
liczba sklepów, stacji benzynowych	26	20		1	-	5
- liczba pracujących	31	24	-	1	-	6
- pow. sprzedaż, w m ²	989	700		23	-	266

Na jeden sklep w gminie przypada 212 osób (tereny wiejskie powiatu żuromińskiego -147).

Na terenie gminy funkcjonują 2 placówki gastronomiczne, które sprowadzają się do "małej gastronomii" i usług kucharskich w Zielonej.

Kultura

Na analizowanym obszarze brak jest Gminnego Ośrodka Kultury. Zachodzi konieczność jego budowy, najkorzystniej w Kuczborku który zasięgiem oddziaływania objąłby terytorium całej gminy.

Gminna biblioteka w Kuczborku mieści się w odrębnym budynku będącym własnością Urzędu Gminy i ma filie w Zielonej (Dom Strażaka), w Gościszce (budynek szkoły) i Sarnowie (po byłym Ośrodku Zdrowia), a zatem ma 1 placówkę biblioteczną przypada ok. 1400 osób, a księgozbiór wynosi około 35 tysięcy woluminów (6400 na 1000 iudności).

Remizy OSP występują w miejscowościach: Chojnowo, Kuczbork, Zielona, Sarnowo, Gościszka oraz Krzywki Bratki.

Na terenie gminy są trzy obiekty sakralne (kościół) w Kuczborku, Zielonej i Sarnowie.

Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe zamieszkałe w gminie na koniec 1997r. wynosiły - 1527 mieszkań (5388 izb).

Warunki mieszkaniowe na tle powiatu żuromińskiego obrazują następujące wskaźniki:

WYSZCZEGÓLNIENIE	GMINA	POWIAT ŻUROMIŃSKI OGÓŁEM
Przeciętna pow. użytkowa mieszkania w m ²	64,3	68,8
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	3,54	X
Przeciętna liczba osób/ mieszkanie	3,57	$\frac{v}{\wedge}$
Przeciętna liczba osób /izbę	1,01	X
Przeciętna pow. użytkowa mieszkania /osobę w m ²	18,0	18,1

Warunki mieszkaniowe są ściśle skorelowane m.in. ze stanem technicznym zasobów mieszkaniowych. Szacuje się, że ok. 20 % zasobów w gminie zostało wybudowanych przed 1945 r. Ponadto około 9 % ogółu zasobów mieszkaniowych znajduje się w budynkach o palnym materiale ścian kwalifikujące się do wymiany.

Zasoby mieszkaniowe według form własności kształtują się następująco:

Wyszczególnienie	Miejscowość	liczba mieszkań	%
własność komunalna:	Kuczbork,	15	1,0
	Sarnowo,	5	
	Gościszka,	3	
	Krzywki	3	
	Bratki	4	
własność prywatna	wszystkie jednostki osadnicze	1527	99,0
Ooóleni		1527	100 G

Ruch budowlany w gminie jest słaby o czym świadczą liczby mieszkań nowo wybudowanych i oddanych do użytku w latach 1991 - 1997:

Rok	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa w m ²	
			Ogółem	Na 1 mieszkanie
1991	4	32	541	135,2
1992	7	45	769	109,9
1993	9	58	909	101,0
1994	6	36	697	116,1
1995	-	-	-	-
1996	2	13	242	121,0
1997	5	33	598	119,6

6.0. STRUKTURA GOSPODARCZA

6.1. Rolnictwo

Struktura użytkowania gruntów

Ważnymi elementami dla określenia rozwoju rolnictwa oraz przestrzennego rozmieszczenia potencjałów produkcyjnych są formy użytkowania gruntów, własności użytków rolnych i struktura indywidualnych gospodarstw rolnych.

Trwałe formy użytkowania gruntów w granicach administracyjnych gm. Kuczbork Osada wg stanu na 1.01.1998r. przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Powierzchnia ha	Struktura %
1. Użytki rolne	9 359	76,9
2. Grunty pod lasami i zadrzewieniami	1 943	16,0
3. Grunty pod wodami	61	0,5
4. Użytki kopalne	27	0,2
5. Tereny komunikacyjne	327	2,7
6. Tereny osiedlowe	255	2,1
7. Tereny różne i nieużytki	192	1,6
Powierzchnia ogółem	12 164	100

Gmina odznacza się stosunkowo wysokim udziałem użytków rolnych (ok. 77%), wobec średniego w powiecie żuromińskim - ok. 72 % oraz stosunkowo niskim udziałem gruntów pod lasami i zadrzewieniami - 16 % (powiat - 18 %).

Struktura użytkowania gruntów wskazuje na dominującą rolę produkcji rolnej w strukturze gospodarczej gminy. Wykorzystanie gruntów na cele rolnicze jest zróżnicowane przestrzennie. Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gruntów poszczególnych obrębów wynosi od ok. 34% w rejonie wsi Gościszka Baraki, Niedziałki do ok. 92% we wsi Kuczbork Wieś, Olszewko, co wynika głównie z rozmieszczenia terenów leśnych.

Tereny użytkowane rolniczo zajmują 9 359 ha, co stanowi ok.77 % ogólnej powierzchni gminy.

Struktura użytków rolnych przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Powierzchnia (ha)	Struktura %	
		gmina	powiat żuromiński
-grunty orne	7 309	78,1	66,4
-sady	64	0,7	0,3
-łąki	1 058	11,3	20,7
-pastwiska	928	9,9	12,6
Użytki rolne razem	9 359	100,0	100,0

W strukturze użytków rolnych dominują grunty orne ok. 78 % użytków rolnych. W poszczególnych sołectwach udział gruntów ornyczych w użytkach rolnych jest zróżnicowany zależny głównie od ilości trwałych użytków zielonych. Największym udziałem gruntów ornyczych (ponad 90% użytków rolnych) odznaczają się rejony wsi Gościszka Baraki, Zielona, Nowa Wieś, Niedziałki.

W gminie Kuczbork udział trwałych użytków zielonych w powierzchni użytków rolnych wynosi ok. 21% (średnio w powiecie żuromińskim - ok.33%) i jest zróżnicowany w układzie przestrzennym gminy. Największe kompleksy użytków zielonych występują w południowej i środkowej części gminy (Nidzgora-63%, Olszewko-41%, Kuczbork Osada-40%, Kuczbork Wieś-31%, Krzywki Bratki-29%) natomiast najmniej (poniżej 15%) w zachodniej (Zielona, Bagienice Nowe, Bagienice Małe, Gościszka Baraki, Gościszka) i północno-wschodniej części (Niedziałki, Nowa Wieś).

Udział sadów w strukturze użytków rolnych wynosi 0,7% .wobec 0,3% średnio w powiecie żuromińskim. Są to głównie sady przydomowe nie mające większego znaczenia w towarowej produkcji sadowniczej gminy.

Jakość użytków rolnych

Zintegrowany wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej obliczony przez IUNG Puławy (uwzględniający ocenę punktową gleb, rzeźby terenu, agroklimatu i warunków wodnych) wynosi dla gm. Kuczbork Osada 54,3 punkty (w skali 100-punktowej), wobec wskaźnika najwyższego w powiecie żuromińskim 56,5 pkt. w gm. Żuromin i Lutocin oraz najniższego 42,5 pkt. w gm. Siemiątkowo Koziobrodzkie.

Miernikiem przydatności rolniczej gruntów jest również klasyfikacja bonitacyjna.

Strukturę jakości gleb wg klas bonitacyjnych przedstawia poniższe zestawienie:

Grunty orne		Użytki zielone	
Klasy bonitacyjne	Struktura%	Klasy bonitacyjne	Struktura %
I-II	-	I - II	-
IIia	0,9	III	10,4
IIIb	4,2	IV	63,8
IV a	16,4	V	20,1
iVb	19,9	VI	5,6
V	34,1	Viz	0,1
VI	21,4		
Viz	3,1		

Gmina Kuczbork charakteryzuje się glebami słabymi jakościowo. Grunty orne dobre i średnie jakościowo zaliczane do klas III-IV stanowią ok. 41% ogółu gruntów ornych (średnio w powiecie żuromińskim - ok. 33%). W układzie przestrzennym gminy najkorzystniejsza dla rolnictwa struktura gruntów ornych występuje w rejonie wsi Kuczbork Wieś, Kuczbork Osada, Zielona, Oiszewko. Na pozostałym obszarze dominują gleby średnie i słabe jakościowo, ze znaczną koncentracją gleb bardzo słabych (kl. VI - Viz) w obrębach wsi: Chojnowo, Mianowo, Nowa Wieś, Krzywki Bratki, Gościszka, Gościszka Baraki.

Struktura użytków zielonych wg klas bonitacyjnych odznacza się przewagą łąk i pastwisk dobrych jakościowo - ok. 64% to ki. III-IV.

Przestrzenne zróżnicowanie jakości terenów użytkowanych rolniczo wskazuje, że koncentracja gleb najbardziej przydatnych dla rolnictwa występuje w południowo-zachodniej części gminy (Zielona, Kuczbork Wieś, Kuczbork Osada, Oiszewko). Grunty orne średnio korzystne dla upraw rolnych występują w środkowej części gminy a także w północno-zachodniej (Bagienice Duże, Bagienice Małe) ze znacznym udziałem gleb dobrych.

Gleby słabe jakościowo występują na obszarze całej gminy, jednak ich największe arealy skupione są w obrębie wsi: Chojnowo, Nowa Wieś, Gościszka, Gościszka Baraki, Mianowo, Krzywki Bratki, Bagienice Nowe. Grunty te o niskiej efektywności produkcji rolnej mogą być w pierwszej kolejności wykorzystane na cele nierolnicze, najlepiej pod zalesienie.

Łączny obszar gruntów podlegający ochronie z mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych obejmuje 4 553 ha tj. ok.49% użytków rolnych, w tym:

- grunty orne zaliczane do I-IV klasy bonitacyjnej - 3 088 ha tj. ok.. 41 % użytków rolnych,
- łąki i pastwiska na glebach pochodzenia organicznego, w tym 1 465 ha kl. III - -IV.

Melioracje

Na obszarze gminy Kuczbork Osada na koniec 1998 r. zostało zmeliorowane 1 702 ha użytków rolnych, w tym 329ha gruntów ornych i 1 373 ha użytków zielonych. Stopień zaspokojenia potrzeb wynosił 60,9% użytków rolnych (na gruntach ornych - 26,9% a na użytkach zielonych - 87,4%) i był niższy niż średnio w skali powiatu żuromińskiego - 63,7% uż. roi.(grunty orne - 59,7% użytki zielone -

- Q(,5%). Użytki rolne wymagające zabiegów melioracyjnych obejmują powierzchnię 1 091 ha, w tym grunty orne - 893 ha, użytki zielone - 198 ha.

Stan własności użytków rolnych

Stan władania użytkami rolnymi oraz ich strukturę wg głównych grup użytkowników przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Powierzchnia ha	Struktura %
1. Indywidualne gospodarstwa rolne	8 737	93,4
2. AWR SP (byłe PGR)	31	0,3
3. Lasy państwowe	120	1,3
4. RSP		
5. Pozostałe grunty własności publicznej i społecznej	96	1,0
Razem	9 359	100,0

Dominującą formą własności jest sektor gospodarki indywidualnej, do którego należy ok. 93 % użytków rolnych w gminie. Grunty byłych PGR-ów (obecnie własność Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział Terenowy w Olsztynie) użytkowane są częściowo przez Technikum Rolnicze w Zielonej i częściowo przez osoby prywatne.

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych

Według danych spisu rolnego 1996r. na obszarze gminy było 717 indywidualnych gospodarstw rolnych (o pow. powyżej 1 ha). Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa wynosiła w gminie 13,4 ha (w tym 12,0 ha użytków rolnych) i była wyższa niż średnio w powiecie żuromińskim 12,4 ha, jak i woj. mazowieckim - 7,2ha.

Strukturę tę wg danych spisu rolnego 1996r. przedstawia poniższe zestawienie:

Grupy obszarowe gospodarstw	Liczba gospodarstw	Struktura %	
		gmina	powiat żuromiński
1 - 2 ha	40	5,6	7,7
2-5 ha	126	17,6	17,4
5-7 ha	94	13,1	12,2
7-10 ha	120	16,7	19,3
10-15 ha	154	21,5	24,3
15-20 ha	92	12,8	11,4
20 - 30 ha	70	9,8	6,1
ponad 30 ha	21	2,9	1,6
	717	100 0	100 0

Powyższe dane wskazują że na obszarze gminy przeważają gospodarstwa małe i średnie w grupach obszarowych do 1 ha, które stanowią ok. 53% ogółu gospodarstw (powiat ok. 57%). Gospodarstwa duże i bardzo duże o powierzchni ponad 20 ha stanowią ok. 1%, wobec ok. 13% średnio w powiecie 7,7% i ok. 8% w woj. mazowieckim.

W porównaniu do danych spisu powszechnego 1988 r. na terenie gminy liczba indywidualnych gospodarstw (o pow. powyżej 1 ha) zmniejszyła się z 820 w 1988 r. do 717 w 1996 r.. W tym samym okresie prawie dwukrotnie wzrosła ilość działek rolnych o powierzchni do 1 ha ze 121 do 231.

Zmiany ilości i struktury obszarowej gospodarstw w latach 1988 - 1996 przedstawia poniższe zestawienie:

Grupy obszarowe gospodarstw	1988r.		1996r.	
	Liczba gospodarstw	Struktura %	Liczba gospodarstw	Struktura %
1 -2 ha	45	5,5	40	5,6
2 - 5 ha	117	14,3	126	17,6
5 -7 ha	113	13,8	94	13,1
7-10 ha	155	18,9	120	16,7
10 -15 ha	207	25,2	154	21,5
15 ha i więcej	183	22,3	183	25,5
Razem	820	100,0	717	100,0

Powyższe dane wskazują na wzrost udziału gospodarstw małych obszarowo o pow. do 5 ha z ok. 20% w 1988r. do 23% w 1996 r. dużych o pow. ponad 15ha o ok. 3% oraz zmniejszeniu się udziału o ok. 4% gospodarstw w grupie obszarowej 10-15 ha.

Dane spisu rolnego 1996r. informują że w indywidualnych gospodarstwach rolnych zamieszkuje 2 964 osób, z czego pracę w swoim gospodarstwie jako główne źródło utrzymania deklaruje 846 osób.

Główne kierunki produkcji rolnej

Na terenie gm. Kuczbork w produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż, które zajmują ok. 70% powierzchni zasiewów. W grupie roślin zbożowych przeważa uprawa żyta i mieszanek zbożowych (ok. 80%). Stosunkowo mała powierzchnia przeznaczana jest pod tzw. zboża intensywne - pszenica, jęczmień, pszenżyto - ok.1,0 tys. ha tj. ok. 20% ogółu zbóż.

Znaczny areal upraw (ok. 18% pow. zasiewów) zajmują ziemniaki. Uprawy roślin pastewnych, które zajmują ok. 10% powierzchni zasiewów, stanowią uzupełnienie naturalnej bazy paszowej dla produkcji zwierzęcej.

W produkcji zwierzęcej przeważa chów bydła i trzody chlewnej. Stan pogłowia zwierząt gospodarskich wg spisu rolnego 1996r przedstawiał się następująco:

- bydło ogółem - 4,5 tys. szt., w tym krowy - 2,4 tys. szt.
- trzoda chlewna - 11,3 tys. szt.

Obsada zwierząt na 100 ha użytków rolnych wynosiła: bydło - 48,2 szt. (powiat żuromiński - 60 szt.), trzoda chlewna — 121,8 szt. (powiat - 143 szt.). Wielkości te świadczą o niższym poziomie produkcji zwierzęcej, szczególnie w zakresie chowu bydła niż średnio w powiecie żuromińskim.

Gmina Kuczbork odznacza się średnio intensywną produkcją zwierzęcą i roślinną. Produkcję zwierzęcą jako dominujący kierunek zadeklarowało ok. 27% gospodarstw indywidualnych, a mieszaną (roślinną i zwierzęcą) - ok. 56% gospodarstw rolnych.

Na terenie gminy nie występuje w skali masowej specjalistyczna produkcja rolna. Do głównych działalności w tym zakresie należy produkcja drobiu. Ogólna powierzchnia kurników wynosi ok. 17,6 tys. rtf (zlokalizowane we wsi Sarnowo, Nowa Wieś, Gościszka i Zielona).

Na terenie gminy zlokalizowane są szklarnie o łącznej powierzchni ok. 800m² oraz tunele foliowe (ok. 1000m²). Towarowa produkcja ogrodnicza prowadzona jest w szklarniach w Sarnowie, pozostałe obiekty wykorzystywane są głównie na potrzeby własne gospodarstw.

Główny kierunek produkcji rolnej określić można jako zbożowo - ziemniaczany z chowem bydła i trzody chlewnej.

Obsługa rolnictwa

- Zaopatrzenie w środki do produkcji rolnej (nawozy, pasze, środki ochrony roślin) prowadzą prywatne jednostki gospodarcze w Kuczborku i Zielonej.
- Skup surowców rolniczych prowadzony jest głównie przez zakłady przetwórcze. Mleko skupują mleczarnie w Żurominie i Działdowie poprzez istniejące zlewnie mleka lub bezpośrednio z gospodarstw. Żywiec wieprzowy i wołowy zbywany jest przez rolników w lokalnych punktach skupu przy prywatnych ubojniach oraz kupowany jest przez agencje pośredniczące w dostawie żywca do Zakładów Mięsnych w Płocku i Moriinach k/Ostródy.
- W zakresie mechanizacji prac polowych występują różne formy usług sąsiedzkich. Według danych spisu rolnego 1996r. gospodarstwa indywidualne są stosunkowo dobrze wyposażone w ciągniki i sprzęt rolniczy. Około 62% gospodarstw posiada ciągnik (średnio w gminach powiatu żuromińskim - 65%).
- Obsługę weterynaryjną dla obszaru całej gminy pełni zakład prywatny zlokalizowany we wsi Kuczbork Osada.

Głównym ośrodkiem skupiającym usługi dla rolnictwa jest wieś gminna Kuczbork Osada. Rolnicy korzystają również z usług zlokalizowanych na terenie miasta Żuromina.

Na terenie gminy nie występują przeszkody w zakresie organizacji punktów obrotu produktami rolniczymi, jak i punktów zaopatrzenia w środki do produkcji rolnej.

6.2. uziębłainość gospodarcza pozaroinicza

Na terenie gminy Kuczborc Osada dziaiaainość gospodarczą prowadzi obecnie (1999r.) 173 podmioty zarejestrowane w systemie REGON.

Zmiany w iiczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg form własności w iatach 1995 -1999 przedstawia poniższe zestawienie:

Rok	Ogółem	Sektor		
		Publiczny	Prywatny	
			Razem	w tym osob fizycznych *
1995	97	12	85	75
1996	116	8	108	99
1997	142	11	131	119
1999	173	12	161	148

* bez spółek cywilnych

Strukturę podmiotów według Europejskiej Klasyfikacji Dziaiaainości (EKD) z uwzględnieniem iiczbby pracujących, form własności, oraz w układzie przestrzennym przedstawiają załączone tabiice.

PODMIOTY GOSPODARCZE ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON (30.06.1999r.)

Lp.	WYSZCZEGOLNIENIE	LICZBA PODMIOTOW ZATRUDNIAJĄCYCH /OSOB/					
		DO 5	6-20	21-50	51>10u	OGOŁEM	%
1.	R o i n i c t w o , ł o w i e e t w o i leśnictwo	25	2	-	-	27	15,6
2.	Rybołóstwo i rybactwo	-	-	-	-	-	-
3.	Górnictwo i kopalnictwo	-	-	-	-	-	-
4.	Dziaiaainość produkcyjna	20	"	"	"	20	11,6
5.	Zaopatrzenie w energię elektryczną gaz i wodę	"	-	"	"	-	-
6.	Budownictwo	33	-	-	-	33	19,1
7.	Handel hurt. i detal., naprawy pojazdów mech., motocykli oraz art. przeznaczenia osobistego i użytku domowego	52	2	-	-	54	31,2

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA PODMIOTÓW ZATRUDNIAJĄCYCH / OSÓB/ i					
		DOS	6-20	21-50	51>100	OGOŁEM	% i
8.	Hotele i restauracje	2	-	-	-	2	1,2
9.	Transport, gosp. magazynowa i łączność	7	~	"		7	4,0
10.	Pośrednictwo finansowe	2	1	~	"	3	1,7
11.	Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	3	-	-	-	3	1,7
12.	Adm. publ. i obrona narodowa, gwarantowana prawnie opieka socjalna	1	i			2	1,2
13.	Edukacja	2	3	2	1	8	4,6
14.	Ochrona zdrowia i opieka socjalna	5	"	"	-	5	2,9
15.	Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	9				9	5,2
16.	Ogółem	161	9	2	1	173	100,0
	%	S3,G	r />	in n*	0,6	100,0	100,0

**PODMIOTY ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON WEDŁUG SEKCJI EUROPEJSKIEJ
KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI**

30. 06 .1999 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	OGÓŁEM	w tym:		
		SPÓŁKI PRAWA HANDLOWEGO	SPÓŁKI CYWILNE	OSOBY FIZ. PROWADZ. DZIAŁ.GOSP.
* sektor publiczny	12	-	-	-
* sektor prywatny	161	-	4	148
Ogółem: w tym:	173	-	4	148
* Rolnictwo łowiectwo, I leśnictwo	27	-	-	23
* Górnictwo	-	-	-	-
* Działalność produkcyjna	20	-	2	17
* Budownictwo	33	-	-	33
* Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów oraz art. przeznaczenia osobistego	54	-	-	54
* Hotele i restauracje	2	-	-	2
* Transport, gospodarka magazynowa i łączność	7	-	1	6
* Pośrednictwo finansowe	3	-	-	2
* Obsługa nieruchomości i działalność związana z prowadzeniem interesów	3	-	-	3
* Administracja publiczna i obrona narodowa; prawnie gwarantowana opieka socjalna	2	-	-	-
* Edukacja	8	-	1	1
* Ochrona zdrowia i opieka socjalna	5	-	-	2
* Pozostała działalność usługowo komunalna, socjalna i indywidualna	9	-	-	5

PODMIOTY GOSPODARCZE ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON

W UKŁADZIE PRZESTRZENNYM

stan 30.06.1999 r.

Lp.	Sołectwo	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Działalność produkcyjna	Budownictwo	Handel hurtowy i detal., naprawy poj. mech. oraz art. użyt. domowego	Hotele i restauracje	Transport, gospodarka maszynowa i łączność	Posrednictwo finansowe	Obsługa nieruchomości, wynajem i dział. związ. z prow. interesów	Administracja publiczna i obrona narodowa	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka socjalna	Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	RAZEM
1	Bagienice Duże	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
2	Bagienice Małe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Bagienice Nowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Chojnowo	2	4	2	1	-	-	-	-	-	1	-	2	12
5	Gościszka	7	1	3	3	-	1	-	-	-	1	-	-	16
6	Krzywki Bratki	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3
7	Kuczbork Osada	1	6	3	11	-	2	1	1	2	2	3	3	34
8	Kuczbork Wieś	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
9	Łązek	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3
10	Niedzgora	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	4
11	Nowa Wieś	2	-	2	3	-	-	1	-	-	-	-	-	8
12	Olszewko	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
13	Osowa	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
14	Sarnowo	8	3	1	5	-	-	-	-	-	1	-	1	19
15	Szronka	-	2	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	5
16	Zielona	4	-	19	20	2	2	1	2	-	3	2	3	56
	OGÓŁEM	27	20	33	54	2	7	3	3	2	8	5	9	173

Wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców wynosi dla gminy Kuczbork Osada - 30,8 (powiat żuromiński - 43,6). Wśród podmiotów gospodarczych dominuje sektor prywatny (94,7 %).

Z ogólnej liczby podmiotów - 148 (87 %) zakładów prowadzona jest przez osoby fizyczne. Dominują zakłady związane z działalnością handlową (hurt i detal) - 31,7 %. Drugą pozycję zajmuje budownictwo (19,4%), a następnie rolnictwo - 15,9 %.

Pod względem wielkości zatrudnienia przeważają zakłady małe zatrudniające do 5 osób (ok. 93 % podmiotów).

Do podmiotów o zatrudnieniu od 5 do 20 osób należą:

- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Chojnowie,
- Gminna Spółka Wodna w Kuczborku Osadzie,
- ® Hurtownia Artykułów Spożywczych w miejscowości Niedzgora,
- Hurtownia Artykułów Rolno-Spożywczych i Przemysłowych w Zielonej,
- Bank Spółdzielczy w Kuczborku Osadzie,
- Urząd Gminy w Kuczborku Osadzie,
- Szkoły Podstawowe w Chojnowie, Gościszce i Sarnowie.

Największe zatrudnienie w gminie (powyżej 50 osób) występuje w Zespole Szkół Rolniczych w Zielonej. Do podmiotów o zatrudnieniu 20 - 50 osób należą:

- Szkoła Podstawowa w Kuczborku,
- Szkoła Podstawowa w Zielonej.

6.3. Struktura budżetu gminy

Dochody budżetu gminy

Według danych statystycznych struktura dochodów budżetowych gminy w latach 1995-1997 przedstawiała się następująco:

	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%
Dochody ogółem	1577,6	100,0	3017,6	100,0	3914,4	100,0	4607,0	100,0
w tym:								
- podatki i opłaty lokalne	337,5	21,4	459,8	15,2	618,1	15,7	1004,2	21,8
- udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	340,1	21,5	405,0	13,4	479,8	12,3	541,8	11,7
- subwencje ogólne	371,1	23,6	1559,0	51,7	1832,4	46,8	2107,2	45,8
- dotacje budżetu państwa	398,1	25,2	428,4	14,2	566,4	14,5	948,3	20,6
- pozostałe (inne)	130,9	8,3	165,4	5,5	417,7	10,7	5,5	0,1

Z analizy struktury dochodów budżetu wynika, że dochody gminy związane bezpośrednio z aktywnością gospodarczą stanowiły do roku 1995 ok. 51 % (1995) budżetu, zaś po przejściu w roku 1996 szkolnictwa przez samorząd, udział ten spadł do ok. 34 %. (1998r.).

Dochody własne gminy (1004,2 tys. zł) obejmujące : podatek rolny, podatek od nieruchomości, podatek od środków transportu, opłata skarbową stanowiły w roku 1998 około 21,8 % wszystkich dochodów gminy, w tym :

Dochody z partycypacji w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w 1998 r. zasiliły budżet gminy w ok. 12 %. Dochody ogółem i własne gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 1995 - 1998 na tle powiatu żuromińskiego kształtują się następująco:

/ w złotych /

ROK	GMINA		POWIAT ZUROMINSKI	
	dochody ogółem	dochody własne*	dochody ogółem	dochody własne*
1995	285,3	61,2	X	X
1996	549,8	83,6	X	X
1997	712,5	113,0	746,0	185,0
1998	843,3	157,9	880,2	182,2

- obejmują podatek rolny, od nieruchomości, od środków transportowych, opłata skarbową

Dochody ogółem na 1 mieszkańca w gminie w roku 1998 były niższe o 36,90 zł, zaś dochody z podatków i opłat lokalnych niższe o 24,30 zł od odpowiednich w pow. żuromińskim.

Wydatki budżetu gminy

Według danych statystycznych struktura wydatków budżetowych w latach 1995 - 1998 kształtowała się następująco:

Rok	Ogółem		W tym:					
			wydatki inwestycyjne		wydatki materialne		Wynagrodzenia	
	tys. zł.	%	tys. zł.	%	tys. zł.	%	tys. zł.	%
1995	1467,3	100,0	261,2	17,8	926,6	63,1	279,5	19,1
1996	2943,6	100,0	234,6	8,1	1709,2	58,1	999,8	33,8
1997	3952,0	100,0	598,8	15,1	2118,9	53,6	1234,4	31,2
1998	4798,0	100,0	892,5	18,7	2463,7	51,3	1441,8	30,0

W strukturze wydatków gminy Kuczbork Osada największą pozycję stanowią wydatki materialne (bieżące), które wraz z wydatkami na wynagrodzenia wynosiły w 1998 r. - około 81 % całości wydatków.

Struktura wydatków wybranych działów gospodarki narodowej kształtuje się następująco:

wyszczególnienie	1995	1996	1997
Ogółem	100,0	100,0	100,0
w tym:			
-gospodarka komunalna	7,7	6,7	6,6
-gospodarka mieszkaniowa	3,1	2,0	1,9
-oświata i wychowanie	11,9	43,7	42,2
-kultura i sztuka	2,9	2,0	1,8
-ochrona zdrowia	0,0	0,3	0,3
-opieka społeczna	23,2	14,3	12,7
-kultura fizyczna i sport	1,6	1,7	3,5
-administracja samorządowa	26,3	18,4	19,2

W strukturze wydatków największą pozycję od roku 1996 stanowią wydatki na cele oświatowe. Drugą pozycję (1997 r.), administracja samorządowa, a następnie opieka społeczna.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki w gminie na tie powiatu żuromińskiego kształtują się następująco (w zł):

ROK	GMINA	POWIAT ŻUROMIŃSKI
1995	265,3	x
1996	536,3	x
1997	759,4	759,4
1998	928,0	928,0

Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w gminie są niższe niż w pow. żuromińskim, a w 1998 r. były niższe o 55,70 zł.

7.0. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNIKACYJNA

7.1. Komunikacja

1. Powiązania komunikacyjne.

Gmina Kuczbork Osada położona jest pomiędzy Mławą (odległą od miejscowości gminnej ok. 22 km) a Żurominem (ok. 10 km) na południe od Działdowa (ok. 23 km). Przez jej teren przebiega droga wojewódzka nr 563 Rypin - Żuromin - Mława, stanowiąca główne zewnętrzne powiązanie komunikacyjne drogowe z drogą krajową nr 7, magistralną i linią kolejową E-65 reiacji Warszawa - Gdańsk i stacją kolejową w Mławie.

Komunikację z terenami sąsiednich gmin oraz główne powiązania wewnętrzne uzupełnia sieć dróg powiatowych, stanowiąc wraz z drogą wojewódzką nadrzędny układ powiązań drogowych.

Nadrzędny układ komunikacyjny.

Droga wojewódzka nr 563 o długości ok. 12,2 km na terenie gminy, posiada nawierzchnię utwardzoną - bitumiczną wymagającą prowadzenia bieżących robót konserwacyjno - utrzymaniowych. Według danych generalnego pomiaru ruchu w 1995r. średni dobowy ruch pojazdów samochodowych (o charakterze gospodarczym) na tym odcinku drogi nr 563 wynosił 1.400 pojazdów na dobę. Droga ta stanowi oś komunikacyjną w gminie i przebiega przez obszar wsi: Zieiona, Kuczbork Wieś, Kuczbork Osada, Kozielsk, Osowa i Krzywki - Bratki.

Sieć dróg powiatowych na terenie gminy stanowią drogi o łącznej długości ok. 42,2 km:

- nr 07132	Nowa Wieś - Petrykozy - Działdowo (dł. na terenie gminy ok.	
- nr 07137	Przełęk - Niecłońin - Kuczbork Osada	(dł. ok.
- nr 07139	Sarnowo - Zalesie	(dł. ok.
- nr 07141	Zieiuń Os. - Kozilas - Bagienice - Chojnowo	(dł. ok. 6,3 km)
- nr 07142	Zielona - Zalesie - Jabłonowo	(dł. ok.
- nr 07165	Zuromin - Kliczewo - Kuczbork Osada	(dł. ok.
- nr 07166	Olszewo - Zielona	(dł. ok.
- nr 07167	Kuczbork Osada - Glinki - Nidzgóra	(dł. ok. 3,8 km)
- nr 07176	Osówka - Zieiona	(dł. ok. 2,7 km)

Drogi powiatowe w ok. 92 % posiadają nawierzchnię utwardzoną - bitumiczną jednakże w znacznym stopniu nie spełniają wymaganych dla kl.V parametrów technicznych, głównie ze względu na zbyt wąskie jezdnie i brak poboczy.

Układ nadrzędny dróg obsługuje prawie wszystkie miejscowości w gminie.

Drogi gminne o łącznej długości ok. 74 km, stanowią uzupełnienie układu drogowego. Obsługują wsie, zabudowę kolonijną oraz stanowią połączenia między wsiami i ułatwiają dojazdy do użytków rolnych. Są to drogi przede wszystkim nieutwardzone : gruntowe i żwirowe (w ok. 86%) i w 14% - drogi o nawierzchni utwardzonej - bitumiczne.

Obszar gminy należy do średnio dobrze obsłużonych komunikacyjnie -
- wskaźnik gęstości dróg o nawierzchni utwardzonej wynosi 50,3 km/100km² (średnia w byłym województwie ciechanowskim - 76,75 km/100km²)

Na terenie gminy znajduje się jedna stacja paliw w Zielonej, przy drodze nr 563 i cztery punkty sprzedaży paliw w: Kuczborku, Zielonej, Kozielsku i Gościszce.

W zakresie komunikacji zbiorowej, głównym przewoźnikiem jest PKS, obsługujący większość miejscowości w gminie.

Przez teren gminy nie przebiega linia kolejowa. Najbliższe stacje znajdują się w Mławie i Działdowie w odległości ok. 22 km od miejscowości gminnej, na magistralnej linii kolejowej relacji Warszawa - Gdańsk.

7.2. Elektroenergetyka

Zaopatrzenie w energię elektryczną odbiorców na terenie gminy, odbywa się z GPZ 110/15 kV w Żurominie, zasilanej napowietrzną linią przesyłową WN 110 kV Sierpc - Żuromin i dalej przebiegająca na długości ok. 11,5 km, przez teren gminy Kuczbork w kierunku Działdowa. Linia ta przebiega przez obszary wsi: Zielona, Kuczbork Wieś, Gościszka, Chojnowo, Sarnowo i Szronka.

Energia elektryczna rozprowadzona jest do odbiorców poprzez rozdzielczą sieć linii napowietrznych średnich napięć 15 kV oraz stacje transformatorowe 15/0,4 kV i sieć odbiorczą niskiego napięcia 220/380 V.

Sieci i urządzenia elektroenergetyczne są własnością Zakładu Energetycznego S.A, w Płocku, w zarządzie Rejonu Energetycznego w Mławie.

Dostawy energii elektrycznej pokrywają zapotrzebowanie odbiorców na terenie gminy. Działania RE polegają przede wszystkim na utrzymaniu ciągłości dostaw energii, konserwacji linii i urządzeń, rozbudowie sieci w rejonie skupisk odbiorców. W celu zmniejszenia awaryjności układu konieczna jest sukcesywna modernizacja sieci, wymiana linii i rozbudowa sieci stacji transformatorowych w celu zmniejszenia długości odbiorczych linii niskich napięć.

7.3. Gazownictwo

Przez teren gminy nie przebiega sieć gazu ziemnego. Zaopatrzenie w gaz butlowy propan-butan odbywa się poprzez sieć punktów dystrybucji. Docelowo źródłem zasilania w gaz ziemny sieciowy będzie gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Sierpc - Żuromin - Rybno, którego realizacja będzie częścią przedsięwzięcia budowy gazociągów zasilających miasta i gminy północnego Mazowsza. Od tego gazociągu, w rejonie Zielonej, będą odgałęzione gazociągi zasilające wysokiego ciśnienia w kierunku Lubowidza i Kuczborka, gdzie planowana jest realizacja stacji redukcyjno - pomiarowej I^o. Od stacji redukcyjno - pomiarowej, siecią średniego ciśnienia gaz będzie rozprowadzony do odbiorców na terenie gminy. Zasady przygotowania tej inwestycji określi koncepcja programowa gazyfikacji gminy, poprzedzająca rozwiązania realizacyjne.

7.4. i eiekomunikacja

Obiekty i urządzenia telekomunikacyjne na terenie gminy są własnością Telekomunikacji Polskiej SA, zarządzane przez Okręg Telekomunikacyjny w Żurominie (Rejon Telekomunikacyjny Działdowo), oraz w części firmy RETEL drugiego operatora telekomunikacyjnego w gminie. Obszar gminy obsługuje automatyczna, cyfrowa centrala telefoniczna w Żurominie (zachodni obszar gminy), automatyczna centrala telefoniczna w Kuczborku oraz automatyczna centrala w Działdowie (północne rejony gminy). Łączna liczba abonentów telefonicznych (wg danych - 1999r) wynosi 622 (w tym 51 abonentów firmy RETEL), co daje wskaźnik 113,7 abonentów na 1000 mieszkańców, jest to wskaźnik znacznie wyższy od wskaźnika na terenach wiejskich powiatu żuromińskiego (ok. 50,4 abonentów na 1000 mieszkańców).

Łączność telefoniczna odbywa się jeszcze w znacznej mierze poprzez napowietrzne linie telefoniczne, ale obecnie modernizowane i budowane sieci realizuje się jako linie kablowe podziemne.

7.5, Gospodarka wodno - ściekowa i komunaina

Zaopatrzenie w wodę

Na koniec 1998 roku ponad 1000 gospodarstw domowych tj. ca 85% ludności gminy Kuczbork Osada korzystało z wodociągów sieciowych, wybudowanych na bazie ujęć wody w miejscowościach:

- Zieiona - wodociąg wiejski długości 7,7 km (300 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych, w tym do budynków zbiorowego zamieszkania). Zatwierdzone zasoby w kat. "B" wynoszą 140,7 m³godz. przy depresji 7,0 m,
- Kuczbork - ujęcie wody składa się z dwóch studni głębinowych: nr 1 o głębokości 52m i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w kat. "B" w wysokości 30 m³godz. oraz nr 2 - gł. 55 m, zasoby 68 m³godz. Z uwagi na usytuowanie studni oraz warunki hydrogeologiczne poza strefą ochrony bezpośredniej ustanowiono strefę ochrony pośredniej zewnętrznej z zakazem lokalizowania w jej granicach obiektów mogących ujemnie wpływać na jakość wód podziemnych (decyzja Urzędu Wojewódzkiego w Ciechanowie nr OSL.1.6210.135-1/97 z dnia 14.11.1997 roku). Wodociąg długości 17,5 km zaopatruje w wodę miejscowość gminną oraz wieś Oiszewko (ca 200 połączeń).
- Nowa Wieś - ujęcie wodociągowe składa się z dwóch studni głębinowych: nr 1 o głębokości 81,5 m i nr 2 o głębokości 90,5 m. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne dla obydwu studni wynoszą 167 m³godz. przy depresji dochodzącej do 11 m. Zgodnie z decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Ciechanowie nr OSL.1.6210.116-1/98 z dnia 19.10.1998 roku) ustanowione zostały strefy ochronne ujęcia wody, w tym: ochrony pośredniej zewnętrznej o promieniu ca 350 m. Podstawą prowadzenia działalności w istniejących obiektach w obrębie wyznaczonego terenu powinno być zachowanie i zapewnienie warunków ochrony wód i gruntu (właściwa gospodarka odpadami i ściekami).

Wodociąg długości 40,5 km mający podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia ludności gminy w wodę doprowadza wodę do wsi: Nowa Wieś, Sarnowo, Szronka,

Chojnowo, Gościszka, Bagienice uuze, Bagienice Małe, Osowa, Mianowo, Kozieisk, Krzywki Bratki (ca 500 połączeń),

- Gnojno gm. Działdowo - niewielki północny fragment gminy leży w zasięgu obsługi wodociągu z gminy Działdowo. Z wodociągu zbiorowego długości 20,1 km poza miejscowościami: Gnojno, Petrykozy, Rywociny woda doprowadzana jest do wsi Łązek.

Obecnie jedynie na niewielkich obszarach (głównie zabudowa kolonijna oraz wsie: Nidzgóra i Chodubka) zaopatrzenie w wodę mieszkańców wsi nadal bazuje na płytkich studniach kopanych.

Odprowadzenie ścieków

Systematyczny wzrost ilości wody dostarczanej do kolejnych miejscowości poprzez rozbudowę wiejskich wodociągów wywołuje ujemne skutki związane z brakiem gminnej oczyszczalni ścieków. Między rozwojem zaopatrzenia w wodę a zorganizowanym odprowadzeniem i oczyszczeniem ścieków istnieje rażąca dysproporcja (ca 90% korzystających z sieci wodociągowej wobec jednej zmodernizowanej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków o przepustowości 96 m³dobę Zespołu Szkół Rolniczych w Zielonej). Lokalne urzędy podczyszczają ce ścieki posiadają: SKR i GS w Kuczborku, gorzelnia w Zielonej oraz osiedle mieszkaniowe byłego PGR w Zielonej. Punktowe zrzuty ścieków w Zielonej trafiają za pośrednictwem rowu melioracyjnego do rzeki Miłotki, natomiast w Kuczborku do Przyiepnicy.

Gospodarka wodno-ściekowa na obszarze gminy wymaga uporządkowania. Ścieki powstające w gospodarstwach domowych trafiają pośrednio lub bezpośrednio do wód powierzchniowych, powodując ich zanieczyszczenie lub do gleb (wywóz na pola). W związku z budową wiejskich wodociągów stwierdza się systematyczny wzrost ilości ścieków.

Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami jest jednym z najważniejszych problemów ekologicznych. Jest to spowodowane stale zwiększającą się masą powstających odpadów i nie wystarczającym ich gospodarczym wykorzystaniem. Szacuje się, że odpady komunalne stanowią blisko 50% ogólnej ilości odpadów. Ocenia się, że w gminie Kuczbork Osada powstaje rocznie ok. 400 Mg odpadów.

Do 1994 roku odpady komunalne w całości oraz niewielka część nie wykorzystanych gospodarczo odpadów "przemysłowych" składowane były na wysypiskach nie spełniających wymagań ochrony środowiska. W latach 1994 - 1996 na skutek kontroli przeprowadzonych przez Wojewódzki inspektorat Ochrony Środowiska w Ciechanowie, jednostki samorządowe zmobilizowane zostały do uporządkowania gospodarki odpadami w gminie. Zamknięte zostały nielegalne wysypiska tj. w Gościszce o pow. 0,30 ha, Bagienicach Dużych o pow. 0,70 ha oraz dwa w Zielonej o pow. 0,10 ha i 0,06 ha.

We wrześniu 1998 roku otwarte zostało gminne składowisko odpadów w Kuczborku. Teren wysypiska stanowi wyrobisko po piasku i żwirze o powierzchni około 1,7 ha. Wysypisko zaprojektowane zostało i wykonane z uwzględnieniem najnowszych rozwiązań technicznych, zabezpieczających wszystkie komponenty

środowiska naturalnego. Obiekt usytuowany jest około 1,3 km na południe od miejscowości gminnej.

W zakresie wywozu odpadów gminę obsługuje firma USKuM z Mławy - Zakład Usług Komunalnych. Posiada ona specjalistyczny sprzęt do wywozu kontenerów o pojemności 7 m³, które są na wyposażeniu gminy. Kontenery rozstawione są we wszystkich większych miejscowościach gminnych w ilości 30 sztuk, z czego trzy znajdują się na terenie wysypiska z przeznaczeniem do gromadzenia odpadów segregowanych. Niewielka część mieszkańców indywidualnie wywozi odpady na wymienione wysypisko. W ostatnim czasie nie stwierdzono nowych "dzikich" wysypisk.

W maju 1999 roku opracowany został przez firmę EKO-EFEKT z Warszawy "Program gospodarki odpadami komunalnymi dla gminy Kuczbork".

**8.0. INFORMACJA ZE STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA**

Informacja ze „STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA CIECHANOWSKIEGO” dla gminy KUCZBORK

I. Ponadlokalne uwarunkowania przestrzenne

- Teren gminy leży w obszarze funkcjonalno-przestrzennym „Zielone Płuca Polski”;
- Obszar chronionego krajobrazu występuje w północnej i środkowej części gminy i obejmuje ok. 54% powierzchni gminy (6 547 ha);
- Gmina leży na obszarze ochronnym Głównego Zbiornika Wód Podziemnych wyznaczonym przez Instytut Hydrologii i Geologii Inżynierskiej Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie;
- Obszar gminy zaliczony został do terenów zagrożonych deficytem wód powierzchniowych;
- Północne tereny gminy charakteryzują się słabą izolacją gruntową warstw wodonośnych;
- Obszar gminy preferowany jest do rozwoju rolnictwa ekologicznego;
- Północne tereny gminy posiadają udokumentowane złoża kruszywa naturalnego;
- Miejscowości Kuczborc i Zielona posiadają zabytkowy układ urbanistyczny oraz strefę ochrony konserwatorskiej.

II. Informacje ogólne wynikające z przyjętej polityki przestrzennej

województwa

1. *Obszar województwa*

Zgodnie z „Koncepcją polityki zagospodarowania przestrzennego kraju” przyjmuje się założenie równoważenia rozwoju jako wyznacznik kształtowania polityki przestrzennej województwa.

Realizacja zasady równoważenia rozwoju umożliwi stopniowe niwelowanie dysproporcji przestrzennych zarówno w zagospodarowaniu, jak i w poziomie życia mieszkańców z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska.

Dla realizacji postawionych celów rozwoju województwa określa się główne kierunki polityki w odniesieniu do całego obszaru województwa w zakresie:

- podniesienie poziomu ekonomicznego województwa poprzez:
 - integrację funkcjonalno-przestrzenną województwa,
 - poprawę efektywności wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - poprawę stanu wykorzystania istniejącego potencjału przemysłowego i dostosowanie jego struktury do wymogów konkurencyjnych gospodarki rynkowej;
- 0 poprawa jakości życia mieszkańców poprzez:
 - wzrost poziomu dochodów i konsumpcji,
 - zmniejszenie przestrzennego zróżnicowania poziomu życia,
 - ukształtowanie racjonalnego przestrzennie systemu obsługi ludności;
- ® ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego poprzez:
 - ochronę walorów obszarów najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo,
 - racjonalizację wykorzystania zasobów naturalnych,
 - ograniczenie antropopresji na środowisko,
 - utrzymanie i rewaloryzację zasobów materialnych dziedzictwa kulturowego;
- rozwój i usprawnienie systemów infrastruktury technicznej poprzez:
 - podniesienie stanu technicznego i parametrów użytkowych dróg i linii kolejowych,
 - usprawnienie i unowocześnienie systemów inżynierskich,
 - stworzenie kompleksowych systemów gospodarki wodno-ściekowej.

2. **Gmina Kuczbork** - położona jest w obszarze określonym w „Studium zagospodarowania przestrzennego województwa” jako strefa C - utrzymania

1 wspierania funkcji rolniczej. Politykę przestrzenną w odniesieniu do tej strefy, a dotyczącą gminy Kuczbork określa się następująco:

- promowanie rolnictwa ekologicznego i przetwórstwa zdrowej żywności oraz sprzedaży tej żywności na rynku krajowym i zagranicznym;
 - tworzenie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju wsi w powiązaniu z rozwojem agroturystyki (np. szkolenia, finansowanie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na obszarach intensywnej zabudowy wiejskiej, racjonalizacja obrotu towarowego płodami rolnymi),
 - wspieranie programu zalesień i zadrzewień na terenach niewykorzystanych rolniczo celem ochrony zasobów wód podziemnych oraz uatrakcyjniania przestrzeni rolniczej,
- <> racjonalne gospodarowanie zasobami surowców mineralnych i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;
- inspirowanie działań stymulujących rozwój terenów położonych w zasięgu oddziaływania krajowego systemu transportowego,
 - działanie w kierunku zmniejszania deficytu wód powierzchniowych (utrzymanie obszarów podmokłych, nieużytków rolniczych),
 - ograniczenie i likwidacja konfliktów wynikających z różnych sposobów zagospodarowania przestrzennego a terenami prawnie chronionymi (obszary chronionego krajobrazu),
 - racjonalny rozwój usług publicznych wynikający z lokalnych potrzeb,
 - popieranie aktywnych form zwalczania bezrobocia.

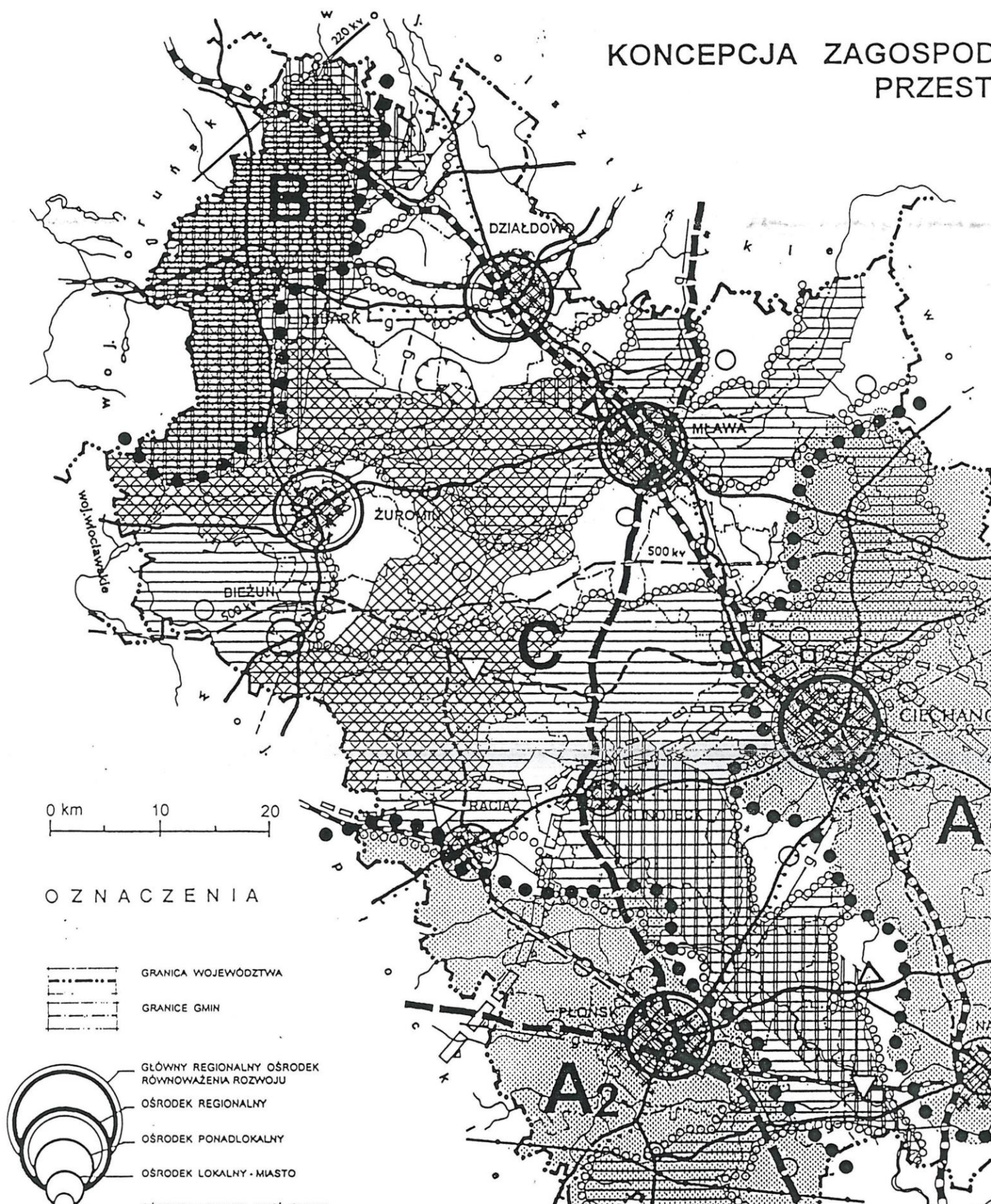
Wieś gminna Kuczbork pełnić będzie funkcję ośrodka obsługi lokalnej. Posiada korzystne warunki w zakresie dostępności do krajowego systemu transportowego.

DDL Informacje o przewidywanych ponadlokalnych zadaniach inwestycyjnych

- modernizacja i przebudowa dróg w dostosowaniu do parametrów odpowiednich dla poszczególnych kategorii,
- budowa obwodnicy miejscowości Kuczbork i Zielona na drodze krajowej międzyregionalnej nr 563 Rypin-Żuromin-Mława,
- potencjalny teren do zalesienia o powierzchni ok. **1,4** tys. ha.

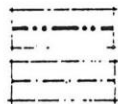
STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZ WOJEWÓDZTWA CIECHANOWS

KONCEPCJA ZAGOSPOD PRZEST

0 km 10 20

OZNACZENIA

GRANICA WOJEWÓDZTWA

GRANICE GMIN

GŁÓWNY REGIONALNY OŚRODEK RÓWNOWAŻENIA ROZWOJU

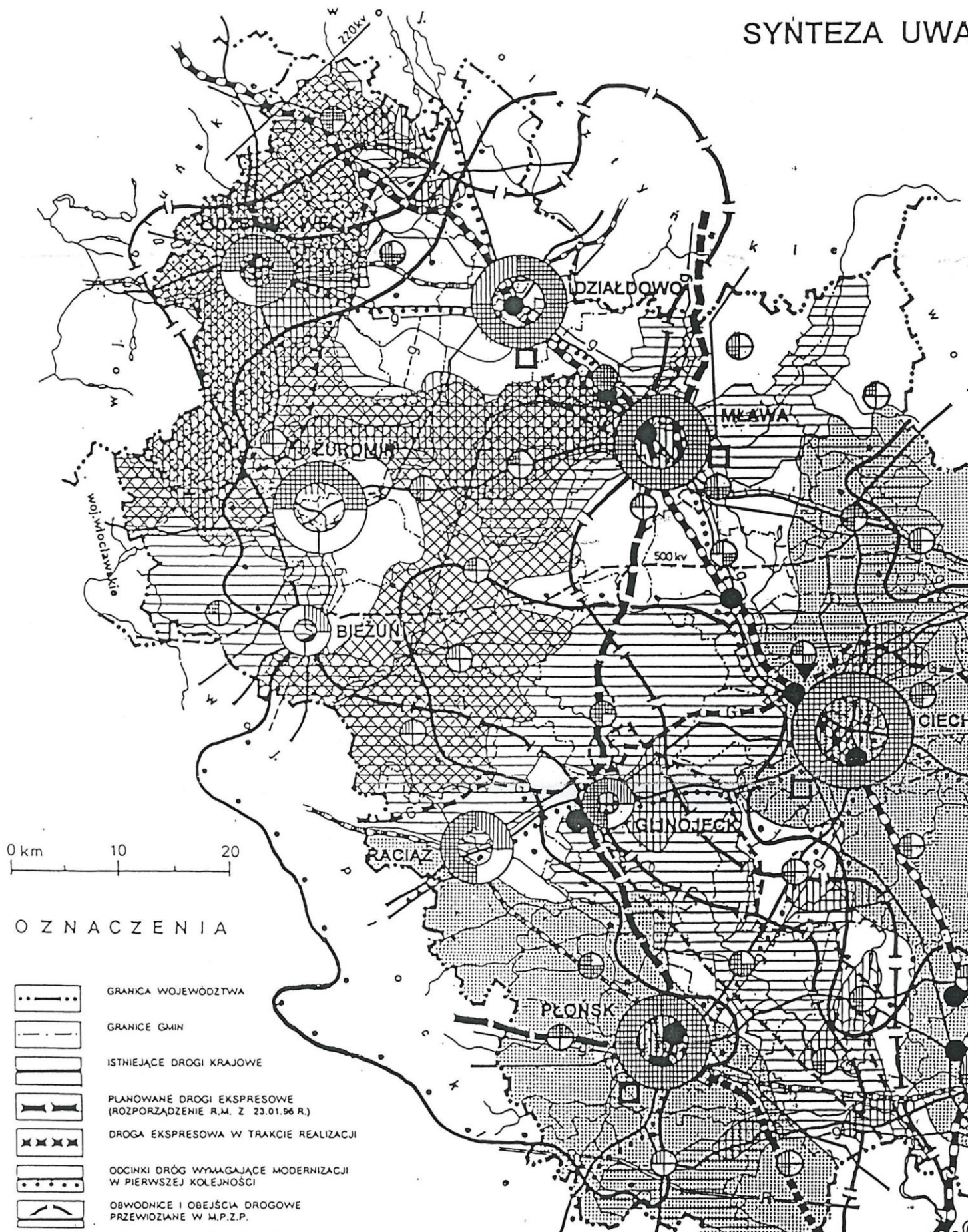
OŚRODEK REGIONALNY

OŚRODEK PONADLOKALNY

OŚRODEK LOKALNY - MIASTO

STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA CIECHANOWSKIEGO

SYNTEZA UWAG

0 km 10 20

OZNACZENIA

- GRANICA WOJEWÓDZTWA
- GRANICE GMIN
- ISTNIEJĄCE DROGI KRAJOWE
- PLANOWANE DROGI EKSPRESOWE
(ROZPORZĄDZENIE R.M. Z 23.01.96 R.)
- DROGA EKSPRESOWA W TRAKCIE REALIZACJI
- ODCINKI DRÓG WYMAGAJĄCE MODERNIZACJI
W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI
- OBWODNICE I OBEJŚCIA DROGOWE
PRZEWOZIANE W M.P.Z.P.

S T U D I U M
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY KUCZBORK OSADA

Część II K I E R U N K I ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO

Załącznik nr 3 do uchwały Nr XXXI/135/2001 Rady Gminy w Kuczborku Osadzie z dnia 28 SIERPNIA 2001 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kuczbork Osada.

Ciechanów, 2000 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	1
I. MOŻLIWOŚCI I SZANSE ROZWOJU GMINY	2
II. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW ROZWOJU	4
1. Problemy przyrodnicze i ekologiczne	4
2. Problemy środowiska kulturowego	4
3. Problemy społeczne	5
4. Problemy strukturalne	5
5. Problemy w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej	6
III. CELE ROZWOJU	8
IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	9
1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna	9
2. Główne kierunki zagospodarowania przestrzennego w strefach funkcjonalno - przestrzennych	9
3. Ustalenia w zakresie zagospodarowania przestrzennego	11
3.1. Obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną prawną na podstawie przepisów szczególnych	11
3.2. Lokalne wartości środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe	15
3.3. Obszary	rolniczej przestrzeni produkcyjnej
3.4. Obszary	zabudowane
3.5. Obszary	przeznaczone pod zabudowę
3.6. Kierunki	rozwoju komunikacji i infrastruktury techniczne
3.7. Obszary	przewidywane do realizacji zadań
3.8. Tereny wskazane do objęcia sporządzeniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	23

WPROWADZENIE

Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Kuczbork Osada zostały opracowane jako drugi etap prac nad **studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego**. Merytoryczną podstawą określenia kierunków zagospodarowania przestrzennego było szczegółowe rozpoznanie stanu istniejącego (I etap prac) i wynikających stąd uwarunkowań dalszego rozwoju, które zidentyfikowano w podziale na:

- inspirujące rozwój (zbiór czynników i zjawisk pozytywnych), których wykorzystanie jest podstawą rozwoju obszaru,
- ograniczające rozwój przestrzenny (problemy rozwoju), których likwidacja stanowi warunek pozytywnych przekształceń zachodzących w przestrzeni.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym, która stanowi formalną podstawę opracowania studium, określono:

- obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej; w tym wyłączone z zabudowy,
- obszary zabudowane ze wskazaniem terenów wymagających przekształceń i rehabilitacji
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, w tym przewidziane do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikającą z potrzeby zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania,
- obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki zagospodarowania przestrzennego kraju.

Integralną częścią opracowania jest plansza gminy w skali 1:10000 - **kierunki zagospodarowania przestrzennego**.

I. MOŻLIWOŚCI I SZANSE ROZWOJU GMINY

Analiza uwarunkowań (zewnętrznych i wewnętrznych) dotychczasowego zagospodarowania przestrzennego pozwala na określenie czynników sprzyjających rozwojowi:

- położenie gminy w zasięgu oddziaływania miasta Żuromin i w bliskiej odległości od miasta Mławy (ośrodki powiatowe) daje możliwość korzystania z usług wyższego rzędu i zbytu produktów rolnych,
- dość korzystne położenie gminy w systemie komunikacji drogowej - osią komunikacyjną gminy jest droga wojewódzka nr 563 Rypin - Żuromin - Mława, wiążąca teren gminy z miastami powiatowymi - Żurominem i Mławą drogą krajową nr 7 i magistralą kolejową E 65 Gdańsk - Warszawa. W podobnej jak Mława odległości od Kuczborka, powiązane z nim drogami powiatowymi nr 07132 i 07137, położone jest Działdowo - miasto powiatowe i węzeł kolejowy,
- wykształcone w stopniu zapewniającym dobre powiązania wewnątrzgminne sieć dróg publicznych układu nadrzędnego oraz dróg gminnych i lokalnych, pomimo jeszcze nieodpowiedniej ich jakości technicznej,
- znaczna atrakcyjność środowiska naturalnego gminy (ok. 54 % powierzchni w zasięgu obszaru chronionego krajobrazu, parki, 16 % powierzchni pokryta lasami, różnicowanie hipsometryczne i genetyczne formy rzeźby terenu - obniżenia terenowe, pagórki i wzgórza moreny czołowej w północnej części gminy) jest podstawowym atutem dla rozwoju funkcji rekreacyjno - wypoczynkowych gminy,
- warunki sprzyjające w specjalizacji gospodarstw rolnych głównie w produkcji zwierzęcej (chów bydła na bazie trwałych użytków zielonych i trzody chlewnej),
- stosunkowo dobrze zorganizowane i duże gospodarstwa indywidualne (średnia 13,4 ha) mogą razem tworzyć silną bazę surowcową potrafiącą wytworzyć w nowoczesny sposób masę towarową przede wszystkim mleka, żywca wieprzowego i ziemniaków,
- stosunkowo czyste i mało przekształcone środowisko naturalne (niezdegradowane gleby, brak obiektów szczególnie uciążliwych dla środowiska) umożliwiające rozwój rolnictwa ekologicznego i jego sprzężenie z agroturystyką
- możliwość udokumentowania zasobów piasku i żwiru w obrębie prognostycznego rejonu „Nidzgora”, nie kolidującego z ochroną środowiska (do eksploatacji bez ograniczeń), a następnie aktywizacja gospodarcza gminy w oparciu o wydobycie i przetwarzanie surowca,
- duże zasoby wód podziemnych wysokiej jakości (położenie gminy w obrębie obszaru najwyższej ochrony Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Działdowo”), blisko 90 % zaspokojenia potrzeb w zakresie sieci wodociągowych oraz sukcesywnie wdrażany program gospodarki odpadami komunalnymi, stwarzają szansę intensyfikacji rozwoju, w tym w zakresie bazy rekreacyjno - wypoczynkowej,

potencjalne możliwości poprawy bilansu wodnego gminy poprzez realizację obiektów małej retencji, w tym odbudowę spiętrzenia na rzece Przylepnicy, w rejonie miejscowości Kozielsk i wykorzystanie obiektu dla potrzeb małej energetyki wodnej.

II. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW ROZWOJU

Szczegółowe rozpoznanie stanu zagospodarowania przestrzennego i możliwości rozwoju, przeprowadzone w ramach I etapu opracowania **studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kuczbork -**

- **studium uwarunkowań przestrzennych**, pozwala na identyfikację głównych problemów mających wpływ na sposób zagospodarowania przestrzennego gminy.

Są to problemy:

przyrodnicze i ekologiczne, środowiska kulturowego,

społeczne, strukturalne,

w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej.

1. Problemy przyrodnicze i ekologiczne

- zbyt duża dysproporcja między odsetkiem ludności korzystającej z sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej oraz brak koncepcji rozwoju (i modernizacji) systemu kanalizacji sanitarnej na terenie gminy,
- konieczność przestrzegania zasad gospodarowania na terenach chronionych wobec potrzeby i możliwości (udokumentowane i zarejestrowane złoża kruszywa naturalnego) rozwoju działalności gospodarczej, stanowiącej źródło utrzymania dla wielu mieszkańców gminy, w oparciu o eksploatację surowców,
- istnienie faktycznych (złoża kruszywa naturalnego „SARNOWO”, Wytwórnia Mas Bitumicznych w Gościszce) i potencjalnych (w sytuacjach awaryjnych) zagrożeń dla utrzymania wysokiej jakości środowiska przyrodniczego,
- istnienie w bliskim sąsiedztwie strefy rekreacyjno - turystycznej związanej z Górznieńsko - Lidzbarskim Parkiem Krajobrazowym, jako strefy o dużej atrakcyjności, może stanowić przeszkodę (rejon konkurencyjny) dla rozwoju funkcji turystycznych na terenie gminy.

2. Problemy środowiska kulturowego

- trudności w zachowaniu i ochronie obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz postulowanych do ochrony,
- niski stopień zachowania historycznych układów przestrzennych (Kuczbork, Zielona, Chojnowo, Sarnowo, Gościszka) oraz szlaków (traktów) historycznych,
- niski stopień zachowania relikwów kultury i własności szlacheckiej w postaci założeń podworskich (Chojnowo, Kozielsk, Sarnowo, Zielona), jako przykładów dawnego typu osadnictwa i rodzaju gospodarki rolnej,

- brak określenia (i realizacji) standardów w zakresie zabudowy (szczególnie w miejscowościach o historycznych układach i dobrze zachowanym krajobrazie), zarówno w sensie kształtu, jak i technologii budowania,
- niska atrakcyjność miejsc i obiektów o wartościach kulturowych,
- problemy z zachowaniem i ochroną zabytków sztuki ludowej (chaty wiejskie, krzyże i kapliczki przydrożne) oraz gromadzeniem i ochroną zabytków ruchomych.

3. Problemy społeczne

- postępujący proces starzenia się ludności gminy, przejawiający się m. in. zdeformowaną strukturą wieku mieszkańców:
 - relatywnie wysokim udziale ludności w wieku poprodukcyjnym (18,0 %, powiat żuromiński -16,3 %),
 - stosunkowo niskim odsetkiem dzieci i młodzieży (25,5 %, powiat - 28,5 %),
- relatywnie wysokie obciążenie ekonomiczne ludności produkcyjnej przez niepracujących (na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 77 osób w wieku nieprodukcyjnym),
- wysokie bezrobocie (około 15 % ludności wieku produkcyjnym), o charakterze długotrwałym (około 48 % bezrobotnych pozostaje bez pracy powyżej 1 roku, około 75 nie posiada prawa do zasiłku).
Od końca 1993 r. do końca 1999 r. gmina (najpierw wchodząca w skład RUO Żuromin, a potem PUP Żuromin) była, w skali kraju, zaliczona do obszarów zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym,
- postępująca pauperyzacja ludności gminy - ponad 27 % mieszkańców korzysta ze świadczeń pomocy społecznej,

4. Problemy strukturalne

- niedostateczny poziom wyposażenia jednostek osadniczych w infrastrukturę społeczną i techniczną przy jednoczesnym rozdrobnieniu sieci osadniczej:
 - rozproszenie obiektów i urządzeń usługowych i ich niski standard,
 - niewystarczająca dostępność do usług medycznych w gminie, brak na terenie gminy domu pomocy społecznej, szczególnie w kontekście postępującego procesu starzenia się ludności,
 - mała liczba sklepów - na 1 sklep w gminie przypada 212 osób (pow. żuromiński, tereny wiejskie - 148 osób),
 - mała liczba placówek gastronomicznych (dwie placówki „małej gastronomii”),
 - brak Gminnego Ośrodka Kultury,

- niedostosowana baza techniczna szkół do wymogów wprowadzanej reformy oświaty. Konieczność rozbudowy i modernizacji szkół w Kuczborku i Zielonej w celu przystosowania ich do funkcjonowania jako gimnazjów,

niska aktywność gospodarcza oraz mała liczba podmiotów gospodarczych:

- wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców wynosi 30,8 (powiat żuromiński - 43,6),

- pod względem wielkości zatrudnienia przeważają zakłady małe, zatrudniające do 5 osób (95 % podmiotów),

-jedynie 20 zakładów (11,8 % ogólnej liczby) związana jest z działalnością produkcyjną

brak zainwestowania w przetwórstwie płodów rolnych w dostosowaniu do ich podaży,

niedobór terenów (będących własnością komunalną) wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę techniczną o właściwej lokalizacji dla realizacji celów publicznych,

stan techniczny zasobów mieszkaniowych (ok. 9 % mieszkań w budynkach o palnym materiale ścian, 20 % wybudowano przed 1945 r.), wymagających wymiany, modernizacji,

niepełny stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia sieciowe (brak kanalizacji, zaopatrzenia w gaz),

niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej - ograniczone warunki rozwoju produkcji rolnej,

monofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich wynikający z ukierunkowania na produkcję surowców rolniczych - brak innych form gospodarowania takich jak: przetwórstwo, usługi turystyczne,

niewykorzystane w stopniu optymalnym zasoby rolniczej przestrzeni produkcyjnej,

ograniczone możliwości rozwoju agroturystyki, wynikające z niskiego standardu zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej,

Problemy w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej

niedoinwestowanie w zakresie dróg - nadal jeszcze dość niska jakość dróg pod względem parametrów technicznych - stan techniczny, nawierzchnia, szerokość, brak poboczy i in., pomimo dość dobrego wskaźnika (ok. 50%) dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych o nawierzchni utwardzonej,

brak zorganizowanego systemu odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków, przy równoczesnym braku większego cieków wodnych jako odbiornika oczyszczonych ścieków,

- brak dostępności gazu ziemnego sieciowego na terenie gminy. Docelowo źródłem zaopatrzenia gminy w gaz ziemny sieciowy będzie planowany gazociąg wysokiego ciśnienia Sierpc - Żuromin - Rybno, w związku z czym gazyfikacja gminy możliwa będzie dopiero po jego realizacji,
- brak opracowanej koncepcji programowej gazyfikacji gminy.

iii. CELE ROZWOJU

Cele rozwoju gminy wynikają ze wskazanych możliwości i problemów rozwoju gminy jak również z kierunków polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Rozwój rejonu powinien polegać na pełnym zaspokojeniu potrzeb społeczności lokalnej, przy jednoczesnym zrównoważonym zagospodarowywaniu terenów.

Jako wiodące cele rozwoju gminy można przyjąć:

® wzrost aktywizacji gospodarczej gminy poprzez:

rozwój małych zakładów produkcyjnych,
 rozwój lokalnego rynku pracy,
 rozwój funkcji rekreacyjno - wypoczynkowych i ich obsługi , promocję gminy
 (jej możliwości, szans rozwoju),

• poprawa jakości życia mieszkańców poprzez:

wzrost podaży miejsc pracy, poprawę warunków zamieszkania,

zapewnienie odpowiedniego standardu usług,

• ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego poprzez:

zachowanie i wspomaganie istniejących wartości (walorów) środowiska przyrodniczego,

utrzymanie i rewaloryzacja zasobów materialnych dziedzictwa kulturowego, wprowadzenie zalesień i zadrzewień,

racjonalne wykorzystanie surowców mineralnych z jednoczesną rekultywacją terenów poeksploatacyjnych,

• rozwój i usprawnienie systemów komunikacji i infrastruktury technicznej poprzez:

poprawę oraz podniesienie stanu technicznego i parametrów użytkowych systemu dróg i ulic,

wyznaczenie i realizacja tras i ścieżek rowerowych,

stworzenie kompleksowych systemów gospodarki wodno-ściekowej,

opracowanie programu gazyfikacji gminy,

• kształtowanie ładu przestrzennego poprzez:

uporządkowanie zabudowy jednostek osadniczych,

wyeliminowanie konfliktów wynikających z różnych sposobów użytkowania terenów.

IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Struktura funkcjonalno - przestrzenna

W strukturze wewnętrznej gminy, po uwzględnieniu lokalnych różnicowań przestrzennych wynikających z uwarunkowań przyrodniczych, społeczno-ekonomicznych i techniczno-infrastrukturainych, predyspozycji funkcjonalnych oraz roli obszaru w rozwoju gospodarczym gminy, wyodrębniono strefy funkcjonalno - przestrzenne:

- **Strefa A - rozwoju rolnictwa**, w oparciu o tereny o najwyższym (w skali gminy) potencjale rolniczej przestrzeni produkcyjnej, obejmująca większość obszaru gminy -
- część południową i środkowy fragment północnej części gminy.
- Ⓜ **Strefa B - rozwoju funkcji leśno - rolnych i rekreacyjno - wypoczynkowych**,
w oparciu o tereny charakteryzujące się mniej korzystnymi uwarunkowaniami glebowymi rolniczej przestrzeni produkcyjnej ale posiadające spore walory przyrodniczo - krajobrazowe.

B 1 - zachodni obszar północnej części gminy ,

B 2 - wschodni obszar północnej części gminy.

2. Główne kierunki zagospodarowania przestrzennego w strefach funkcjonalno - - przestrzennych

Podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego i główne działania w wydzielonych strefach przedstawiają się następująco:

Strefy A - rozwoju rolnictwa - optymalizacja zagospodarowania przestrzennego obszaru dla jego wykorzystania na te cele przy założeniu pełnej zgodności zagospodarowania z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego.

Główne kierunki działań w tej strefie:

- ochrona gleb o najwyższych wartościach bonitacyjnych przed zmianą przeznaczenia na cele nie rolnicze poprzez ograniczanie rozpraszania zabudowy,
- optymalne wykorzystanie walorów agrotechnicznych dla rozwoju i unowocześniania produkcji rolnej,
- utrzymanie w dotychczasowym użytkowaniu trwałych użytków zielonych oraz racjonalne ich wykorzystanie jako bazy paszowej dla produkcji zwierzęcej,
- tworzenie warunków dla lokalizacji zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego oraz punktów zbytu surowców rolniczych,
- wprowadzanie zalesień na gruntach rolnych słabych jakościowo,
- tworzenie warunków do wprowadzania funkcji uzupełniających względem rolnictwa - -
agroturystyka, małe zakłady usługowe lub przetwórcze,

- przygotowanie i realizacja systemów infrastruktury technicznej (przede wszystkim kanalizacji) zapewniającej odpowiedni standard terenów już zainwestowanych, jak i przewidzianych do zabudowy,
- ochrona wód powierzchniowych (i gruntowych) przed zanieczyszczeniem związkami będącymi efektem intensywnego użytkowania terenu (działalność rolnicza, eksploatacja surowców) w nawiązaniu do przewidywanego wykorzystania wód na cele rekreacji i retencji,
- zachowanie istniejących trwałych użytków zielonych oraz terenów zadrzewionych jako terenów otwartych pełniących funkcję ciągów powiązań przyrodniczych,
- racjonalna eksploatacja złóż surowców mineralnych z uwzględnieniem zasad gospodarowania na obszarach chronionego krajobrazu, z równoczesną rekultywacją terenu w kierunku określonym w projekcie gospodarowania złożem,
- zwiększenie systemu retencji obszaru poprzez realizację zbiorników wodnych w rejonie miejscowości: Kuczbork, Wygoda i Chojnowo z możliwością wykorzystania na cele rekreacyjne i małej energetyki (Kuczbork),

Strefa B 1 i B 2 - rozwoju funkcji leśno - rolnych i rekreacyjno -

- **wypoczynkowych** - wykorzystanie walorów krajobrazowo - przyrodniczych do rozwoju funkcji rekreacyjno - wypoczynkowych przy zachowaniu funkcji rolniczej i leśnej obszaru.

Główne kierunki działań w tej strefie:

- poprawa stanu czystości wód powierzchniowych jako podstawowy warunek racjonalnego rozwoju tego rejonu w zakresie funkcji: ochronnej, rekreacyjnej i gospodarczej,
- zwiększenie walorów przyrodniczych terenu poprzez wprowadzanie zalesień w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących już powierzchni leśnych przeznaczając na ten cel grunty najslabsze jakościowo,
- rozwojowi turystyki na obszarach cennych przyrodniczo i krajobrazowo tj. dla których ustanowiono ograniczenia funkcji gospodarczych, powinno towarzyszyć zagospodarowanie przestrzenne nie powodujące przekroczenia naturalnej chłonności terenów. Ewentualne zagospodarowanie turystyczne terenów leśnych powinno uwzględniać ich odporność siedliskowo-drzewostanową
- ograniczenie lokalizacji inwestycji szkodliwych dla środowiska lub mogących pogorszyć jego stan,
- utrzymanie dotychczasowych form zagospodarowania rolniczego,
- rozwój kierunków produkcji rolnej z wykorzystaniem użytków zielonych,
- preferowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego i produkcji surowców rolniczych o wysokich parametrach jakościowych,
- tworzenie warunków (poprawa standardu warunków mieszkaniowych w zabudowie rolniczej, promocja) dla rozwoju agroturystyki.
- zalesianie gruntów rolnych słabych jakościowo.

3. Ustalenia w zakresie zagospodarowania przestrzennego

3.1. Obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną prawną na podstawie przepisów szczególnych

Środowisko przyrodnicze

- Zieluńsko-Rzęgnowski Obszar Chronionego Krajobrazu zajmuje ca 6548 ha, co stanowi 53,8% ogólnej powierzchni gminy. Zasady gospodarowania na tym terenie określa Rozporządzenie Wojewody Ciechanowskiego nr 8/98 z dnia 28.05.98 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu. Z punktu widzenia rozwoju zagospodarowania przestrzennego szczególnie ważne są obowiązujące na tych obszarach następujące nakazy:
 - wstrzymać lokalizację nowych i rozbudowę starych obiektów uciążliwych dla otoczenia i powodujących dewastację środowiska - gleby, wody, powietrza i roślinności,
 - zabudowa i urządzenia komunikacyjne i techniczne winny być zharmonizowane z otaczającym krajobrazem, cechować się estetycznym wyglądem a budownictwo nawiązywać architektonicznie do lokalnych tradycji budowlanych,
 - zachować i pomnażać zasoby zieleni wysokiej w obrębie zabudowy mieszkaniowej, na terenie i wokół zakładów, wzdłuż szlaków komunikacyjnych i wodnych,
 - ograniczyć do minimum przekształcanie powierzchni ziemi w wyniku eksploatacji surowców mineralnych takich jak: piaski, żwiry, gliny, pospółki, torf, kreda do ilości zabezpieczających niezbędne potrzeby gospodarcze rejonu czy województwa,
- park wiejski we wsi Kozielsk o pow. 2,58 ha ustanowiony uchwałą WRN w Ciechanowie z dnia 30.06.1983 roku (Dz.U. WRN Nr 3, poz. 33). Pozostaje pod opieką i nadzorem samorządu gminnego,
- parki zabytkowe w miejscowościach: Sarnowo o pow. 2,2 ha, Chojnowo - 2,0 ha oraz Zielona - 6,5 ha chronione mocą ustawy z dnia 15.02.1962 roku o ochronie dóbr kultury i muzeach (Dz.U. Nr 10, poz. 48 z późniejszymi zmianami). Są to zespoły cennej, wielogatunkowej roślinności drzewiastej wymagające ochrony konserwatorskiej oraz rewaloryzacji,
- pomniki przyrody: jesion wyniosły i lipa drobnolistna w Kuczborku oraz lipa drobnolistna, jesion wyniosły, platan klonolistny i świerk pospolity w Zieionej,
- grunty rolne szczególnie wysokich klas bonitacyjnych, chronione na podstawie ustawy z dnia 16.12.1994 r. (z późniejszymi zmianami) o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Wartości kulturowe

Obiekty chronione mocą ustawy z dnia 15.02.1962 roku o ochronie dóbr kultury i muzeach (tekst jednolity - Dz. U. Nr 98 z 1999 roku, poz. 1150) i pozostające pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

- obiekty wpisane do rejestru zabytków

Miejscowość	funkcja	nr rej.	okres powstania
Kuczbork	kościół p.w. Sw.Bartłomieja z otocz, o pr. 50 m	99/76-643/62 WA	XVII w.
Kuczbork	cmentarzysko szkieletowe	197/79-802/68 WA	XI w.
Nidzgóra	grodzisko pierścieniowate	200/79-248/80 WA	X-XI w.
Sarnowo	zamek (pozostałości ruin) z otocz.o pr.30 m od fosy	100/76-644/62 WA	XV w.
Zielona	zespół pałacowo-parkowy z otocz, o pr.50 m od zabudowań	295/81	XIX w.

- stanowiska archeologiczne

Miejscowość	Nr obszaru	Typ stanowiska	chronologia	kultura-
Chodubka	39-57	śląd osadn.	wcz. Sredniow.	
		śląd osadn.	XIV-XV w.	
		śląd osadn.	XV-XVI w.	
		śląd osadn.	XVI-XVII w	
		śląd osadn.	XVI-XVII w'.	
Chojnowo	38-57	śląd osadn.	ep. brązu	trzciniacka
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	
		osada	V okr. ep. brązu	łużycka
		śląd osadn.	ep. brązu	łużycka
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	
		śląd osadn.	okr. nowożytny	
		śląd osadn.	ep. brązu	łużycka
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	
		śląd osadn.	okr. nowożytny	
		osada	okr. nowożytny	
Gościszka	38-57	śląd osadn.	okr. nowożytny	
		osada	okr. nowożytny	
Kozielsk	38-57	śląd osadn.	okr. wpl. rzym	
		osada	Sredniowiecze	
		śląd osadn.	ep. brązu	łużycka
		śląd osadn.	okr. wpl. rzym.	?
		osada	Sredniowiecze	
Krzywki Bratki	39-57	osada	XVII w.	
		osada	XVI-XVII w.	
		śląd osadn.	Sredniowiecze	
		śląd osadn.	IV-V okr. ep. brązu	?
		śląd osadn.	XIV-XV w.	
		śląd osadn.	XVI-XVII w.	
		śląd osadn.	XVI-XVII w.	

Miejscowość	Nr obszaru	Typ stanowiska	chronologia	kultura
		śląd osadn.	XVI-XVII w.	-
		śląd osadn.	IV okr. ep. brązu	?
		śląd osadn.	okr. halszt.CD.	łużycka
		śląd osadn.	XV-XVI w.	-
Kuczbork	38-57	osada	V okr. ep. brązu	łużycka
		cmentarzysko	wcz. Sredniow.	-
Kuczbork Glinki	39-57	śląd osadn.	IV-V okr. ep. brązu	łużycka
		śląd osadn.	XIII-XIV w.	-
		osada	okr. wpł. rzym.	łużycka
		osada	XII-XIII w.	-
		osada	XIV-XV w.	-
		osada	póź. okr. lateński	przeworska
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	-
		cmentarzysko	wcz. Sredniow.	-
Kuczbork Kozielsk	39-57	cmentarzysko ?	póź. okr. lateński	przeworska
		śląd osadn.	Starożytność	?
		śląd osadn.	XV-XVI w.	-
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	-
		śląd osadn.	XVI-XVII w.	-
		osada	IV okr. ep. brązu	?
		osada	XII-XIII w.	-
		osada	XV-XVI w.	-
Mianowo	38-57	śląd osadn.	okr. nowożytny	-
		śląd osadn.	okr. nowożytny	-
Miłotki	39-57	osada	XVI-XVII w.	-
		śląd osadn.	xu-xm w.	-
		śląd osadn.	Starożytność	?
		osada	VI-IX w.	-
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	-
		śląd osadn.	XV-XVI w.	-
Nidzgóra	39-57	grodzisko	VI-VII w.	-
		skarb	?	-
		śląd osadn.	XV-XVI w.	-
		osada	wcz. Sredniow.	-
		osada	XVI-XVII w.	-
		śląd osadn.	II okr. ep. brązu	trzcina i ecka
		osada	XV-XVI w.	-
		osada podgr.	VI-VII w.	-
		śląd osadn.	XV-XVI w.	-
		punkt osadn.	neolit, ep. brązu	?
		osada	XV-XVII w.	-
Nowa Wieś	37-57	cmentarzysko	okr. wpł. rzym.	?
Olszewko	39-57	ślady osadn.	XVI-XVII w.	-
		osada	IV okr. ep. brązu	łużycka

Miejscowość	Nr obszaru	Typ stanowiska	chronologia	kultura
Olszewko		osada	XI-XIII w.	
		osada	XV-XVI w.	
		śląd osadn.	okr. halszt. CD.	łużycka
		śląd osadn.	XIV-XV w.	
		osada	XI-XIV w.	
		śląd osadn.	XIII-XIV w.	
Przyspa	38-57	śląd osadn.	okr. nowożytny	
		osada	X-XII w.	
		śląd osadn.	?	?
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	
Sarnowo	37-57	osada	okr. nowożytny	
		grodzisko	Sredniowiecze	
Wygoda	38-57	osada	V okr. epoki brązu	?
		osada	okr. nowożytny	
		śląd osadn.	ep. brązu / ep. żel.	?
		śląd osadn.	okr. wpl. rzym.	
		śląd osadn.	wcz. Sredniow.	
		śląd osadn.	XIV-XV w.	
Zielona	38-57	znal. luźne	okr. nowożytny	
			III w.n.e.	

- parki zabytkowe

Miejscowość	rodzaj parku	okres powst.	nr rej.zabytków
Chojnowo	podworski	k. XIX w.	
Kozielsk	podworski	k. XIX w.	
Sarnowo	podworski	2 poł. XIX w.	
Zielona	pałacowy	pocz. XIX w.	295/81

® cmentarze

Miejscowość	wyznanie	rok budowy najstarszego nagrobka
Kuczbork	rzym.-kat.	1873, drewn.kaplica z poł. XVIII w.
Kuczbork	mojżesz.	cmentarz z k.XIX w.
Sarnowo	rzym.-kat.	1881 (też nagrobki innych wyznań)
Zielona	rzym.-kat.	1851 (może 1842)
Zielona	ewangelickie(?)	cmentarz po 1877 r.

Do objęcia ochroną wskazuje się:

- miejscowości o dobrze zachowanym historycznym układzie przestrzennym. W gminie Kuczbork miejscowościami takimi są obok Kuczborkiem, Zielona, Chojnowo, Sarnowo i Gościszka. Działania inwestycyjne w tych miejscowościach nie mogą zmieniać ich układu komunikacyjnego oraz charakteru zabudowy.

- historyczne wylotowe (Mława, Szreńsk, Działdowo, Biezuń, Żuromin-Biezuń, Lubowidz, Zieluń-Dłutowo) oraz wewnętrzne (Kuczbork-Zielona-Gościszka-Sarnowo - Kuczbork) trakty komunikacyjne ,
- pozostałości po dawnych założeniach dworskich, które należy objąć ochroną dla zachowania tych jedynych już relikwów dawnej własności szlacheckiej (ziemiańskiej) oraz formy osadnictwa i gospodarki rolniczej. ich usytuowanie w powiązaniu z terenami atrakcyjnymi krajobrazowo i przyrodniczo, czy po prostu z terenami wsi, daje możliwość ich adaptacji, rewaloryzacji na cele usługowe i wypoczynkowe czy mieszkaniowe. Należy dążyć do zagospodarowania tych obiektów, nawet w sytuacji dużego stopnia ich zniszczenia, począwszy od ratowania resztek zabudowy i zieleni parkowej. Działania te wydają się możliwe jedynie w przypadku pozyskania dla tych obiektów (po odpowiedniej akcji promocyjnej i uregulowaniach prawnych) nowych gospodarzy, którzy będą w stanie sprostać sporym wymaganiom finansowym dla ich prawidłowego zagospodarowania.
- związane z historią rejonu cmentarze oraz figurki i krzyże przydrożne, często oznaczające miejsca dawnych mogił (nie można zatem zmieniać ich usytuowania) wymagają dbania i ochrony,

Poza tym zaleca się:

- kontynuacja rozplanowania przestrzennego poszczególnych miejscowości winna uwzględniać ciągłość w kształtowaniu charakterystycznych dla nich parcelacji,
- odbudowę pozostałości krajobrazu kulturowego m.in. poprzez powiększanie powierzchni leśnych,
- nowa zabudowa wiejska winna nawiązywać swym rozplanowaniem, skalą materiałem i detalem do istniejącej w rejonie starej, tradycyjnej zabudowy. Tę zaś zabudowę należy adaptować na cele kulturowe, rekreacyjne, iwniskowe czy usługowe. Nowa zabudowa mieszkaniowa winna być ograniczona do parterowej z poddaszem użytkowym.

3.2. Lokalne wartości środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe Lokalne

wartości środowiska:

- doliny rzeczne i obniżenia terenowe stanowiące ekosystemy o bogatych i zróżnicowanych zbiorowiskach roślinności łąkowej i bagiennej, pełnią funkcje ciągów naturalnych powiązań przyrodniczych oraz układów wentylacyjnych i odwadniających. Ważnym ogniwem w systemie powiązań przyrodniczych gminy jest dolina rzeki Przylepnicy oraz bezpośrednio przylegające do niej kompleksy leśne, których funkcjonowanie umożliwia:
 - rozprzestrzenianie się gatunków, swobodną
 - migrację zwierząt wędrownych,
 - powiązanie ekologiczne obiektów przyrodniczych w skali regionalnej (powiązanie z doliną rzeki Wkry).

Ze względu na znaczenie tych obszarów wynikające z pełnionych przez nie funkcji ekologicznych powinien obowiązywać tu zakaz:

- lokalizacji obiektów uciążliwych dla środowiska, które mogą prowadzić do jego degradacji przez zanieczyszczenie wód, gleb i powietrza atmosferycznego,
- intensywnego stosowania środków chemicznych w uprawach rolnych i gospodarce leśnej na rzecz wdrażania metod biologicznych,
- tereny leśne, parki oraz skupiska zieleni wysokiej (szpalery drzew przydrożnych, zieleń towarzysząca cmentarzom i obiektom sakralnym) pełniące funkcje ekologiczne, klimatotwórcze, retencyjne i krajobrazowe. Powierzchnie leśne tworzą kompleksy o dużej różnorodności siedliskowej, co sprzyja tworzeniu biocenoz odpornych na antropopresję, w tym na użytkowanie rekreacyjne,
- złoża kopalin:
 - o zasobach rozpoznanych szczegółowo: Sarnowo, Gnojno - Petrykozy, Zieiona i Nidzgora,
 - o zasobach rozpoznanych wstępnie - Gościszka,
 w obrębie obszarów prognostycznych, o pozytywnych wynikach badań poszukiwawczych, jak również innych gdzie stwierdzono ich występowanie.

Eksploatacja surowców stanowi konflikt w stosunku do prawnie usankcjonowanej ochrony terenów o najwyższych wartościach przyrodniczych (poza złożem „Nidzgora” pozostałe złoża są częściowo kolizyjne z ochroną środowiska - położenie w obszarze chronionego krajobrazu oraz obszarze najwyższej ochrony wód podziemnych).

Zgodnie z Rozporządzeniem Wojewody Ciechanowskiego nr 8/98 z dnia 28.5. 98 r. eksploatacja surowców w obrębie O.Ch.K. może być prowadzona wyłącznie na potrzeby gospodarcze rejonu.

- wody podziemne wysokiej jakości w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Działdowo”.

Konieczna jest ochrona istniejących ujęć wody oraz respektowanie ograniczeń w zagospodarowaniu stref ochronnych, w tym stref ochrony pośredniej zewnętrznej ujęć wody w miejscowościach: Kuczbork i Nowa Wieś,
- rozległe obszary o korzystnych warunkach środowiska przyrodniczego sprzyjające rozwojowi rolnictwa (wysoki udział użytków rolnych, podlegających ochronie prawnej przed użytkowaniem nierolniczym).

Zagrożenia środowiska:

- lokalnie podwyższony stan zanieczyszczenia powietrza związany z istnieniem nielicznych źródeł emisji zorganizowanej pyłów i związków toksycznych (największe uciążliwości występują w bezpośrednim sąsiedztwie Wytwórni Mas Bitumicznych w Gościszce). Na pogorszenie warunków aerosanitarnych wpływają również liczne obiekty hodowlane, m. in.: fermy drobiu w Zielonej, Sarnowie, Gościszce i Nowej Wsi, jak również eksploatacja kruszywa zwłaszcza w okresach suchych i wietrznych. W celu poprawy jakości powietrza należy:
 - zmniejszyć emisję zanieczyszczeń z głównych źródeł produkcyjnych, usługowych i komunalnych poprzez m.in.: instalację i modernizację urządzeń do ich redukcji,

dostosować tempo wydobywania surowców do warunków terenowych i atmosferycznych, dążyć do właściwego zagospodarowania stref ochrony sanitarnej wokół obiektów hodowlanych (poprzez wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej) oraz przeciwdziałać ich lokalizacji w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej, ograniczyć tzw. „niską emisję”, wprowadzając w miejsce węgla paliwa umownie „czyste” (gaz ziemny, olej opałowy), eliminując nisko sprawne źródła energetyczne oraz stosując powszechnie katalizatory spalin,

- hałas komunikacyjny oraz emisja spalin od środków transportu koncentruje się w sąsiedztwie ciągów komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, w tym drogi wojewódzkiej nr 563 o długości ca 12 km oraz dróg powiatowych o łącznej długości ponad 42 km,
- podwyższone promieniowanie elektromagnetyczne w sąsiedztwie napowietrznej linii przesyłowej wysokiego napięcia 110 kV przebiegającej na długości ca 11,5 km przez obszary wsi: Zielona, Kuczbork Wieś, Gościszka, Chojnowo, Sarnowo i Szronka,
- degradacja terenu związana z antropogenicznymi formami terenu, do których należą wyrobiska po eksploatacji surowców budowlanych oraz składowisko odpadów w Kuczborku. Proces rekultywacji w.w. terenów powinien rozpocząć się już w początkowej fazie eksploatacji surowca zgodnie z wymogami ochrony środowiska oraz sukcesywnie w miarę wypełniania składowiska. Rekultywacji podlegają również wyrobiska powstałe w wyniku wykorzystania surowców na potrzeby lokalne. Preferowany jest leśny kierunek rekultywacji, a w przypadku złóż zawodnionych wodno-leśny.
- okresowy deficyt wód powierzchniowych na przeważającym obszarze gminy. Istnieją potencjalne możliwości poprawy bilansu wodnego poprzez realizację zbiorników retencyjnych w rejonie wsi: Kuczbork, Wygoda i Chojnowo oraz wykorzystania dla potrzeb małej retencji naturalnych zbiorników.

3.3. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

- Rolnictwo pełnić będzie wiodącą funkcję w rozwoju społeczno-gospodarczym i przestrzennym gminy Kuczbork Osada. Tereny użytkowane rolniczo zajmują ok. 77% powierzchni gminy (9 359ha).
- Przewiduje się zmniejszenie ogólnej powierzchni użytków rolnych, co wynikać będzie z zalesienia gruntów najsłabszych jakościowo oraz wzrostu powierzchni terenów zabudowanych, W opracowanej koncepcji (“Grunty przewidziane do zalesienia”) łączna powierzchnia terenów predysponowanych do zalesienia wynosi 1429ha. Największe obszary terenów potencjalnych zalesień nowych i uzupełniających występują w obrębie sołectw: Chojnowo -322ha, Gościszka - 258ha, Nowa Wieś - 206ha, Niedziałki Sadykierz - 111 ha, Gościszka Baraki - 92ha, Zielona - 95ha. Do zalesień wskazywane są głównie grunty mniej przydatnych dla rolnictwa, słabe i bardzo słabe jakościowo zaliczane do klasy V, VI i Viz. Realizacja projektu dolesień wpłynie korzystnie na rozmieszczenie istniejących kompleksów leśnych i korzystne ukształtowanie granicy między użytkami rolnymi a gruntami leśnymi.

- Przemiany w strukturze rolnictwa gminy dotyczyć będą wzrostu przeciętnego obszaru użytków rolnych indywidualnego gospodarstwa rolnego, przy jednoczesnym spadku ogólnej liczby gospodarstw. Zapotrzebowanie na nowe tereny pod zagospodarowanie rolnicze (zagrody) będzie ograniczone i wynikać będzie ze zmiany lokalizacji istniejących siedlisk rolniczych lub w sporadycznych przypadkach z powstawania nowych gospodarstw na bazie gospodarstw likwidowanych. Zabudowa mieszkaniowa i częściowo gospodarcza zanikających gospodarstw może być wykorzystana na inne cele niż rolnicze (funkcja mieszkaniowa nierolnicza, letniskowa, usługowa itp.)
- Tereny użytkowane rolniczo o wysokiej wartości produkcyjnej powinny pozostać w użytkowaniu rolniczym i tylko w ograniczonym zakresie mogą być przeznaczane pod zabudowę nierolniczą (jedynie położone w bezpośrednim zapieczu terenów zabudowanych). Zasada ta dotyczy przede wszystkim obszarów gleb chronionych (zaliczanych do II - IV kl. bonitacyjnej), które zajmują 4 553ha tj. ok. 49% ogółu użytków rolnych gminy.

Gruntami rolnymi (zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych) pozostają również grunty zagospodarowane obiektami związanymi bezpośrednio z produkcją rolniczą (m.in. zagrody, urządzenia melioracji, zaopatrzenia w wodę oraz utylizacji ścieków i odpadów dla potrzeb rolnictwa i mieszkańców wsi) oraz przetwórstwa rolno -

- spożywczego. Taki sposób zagospodarowania nie wymaga zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze.

- Pod zabudowę w pierwszej kolejności powinny być przeznaczane tereny o najniższej wartości produkcyjnej dla rolnictwa oraz takie które uzyskały już zgodę dotyczącą zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze.
- Możliwość poprawy sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych stanowi:

rozwój specjalizacji gospodarstw w produkcji zwierzęcej (głównie chów bydła mlecznego i trzody chlewnej) oraz w uprawach zbóż paszowych,

tworzenie infrastruktury zapewniającej obrót surowcami rolnymi (punkty skupu, przechowalnie, magazyny),

aktywizacja obszarów wiejskich poprzez rozwój funkcji dodatkowych względem rolnictwa - małe zakłady przetwórstwa rolno - spożywczego, usługi,

wprowadzanie i promowanie agroturystyki.

3.4. Obszary zabudowane

- największe skupiska zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej, produkcyjnej i zagrodowej występują w miejscowościach: Zielona, Kuczbork Wieś (łącznie z Kuczborkiem Osadą Kozielskim i Przyspą), Gosciszce i Chojnowie,
- również największy ruch budowlany panuje w miejscowościach: Zielona, Kuczbork Wieś i Chojnowo,
- w istniejących obiektach o funkcji mieszkaniowej lub zagrodowej przewiduje się możliwość modernizacji, rozbudowy oraz lokalizacji funkcji usługowych nieuciążliwych dla środowiska a niezbędnych dla obsługi ludności.

- przewiduje się utrzymanie i poprawę standardów techniczno-użytkowych istniejącego zainwestowania, a w szczególności:
 - podnoszenie standardów, racjonalizację intensywności zabudowy i zagospodarowania osiedli mieszkaniowych i terenów o funkcjach usługowo - produkcyjnych wraz z ich technicznym wyposażeniem,
 - zachowanie warunków ochrony przyrodniczo - kulturowej, uwzględnianie charakteru układu urbanistycznego i zabudowy zabytkowej przy wymianie obiektów, lokalizacji nowych i wprowadzaniu różnych form zagospodarowania terenu,
 - wprowadzanie zieleni w rejonach szczególnego jej niedostatku, przede wszystkim wokół obiektów usługowych na większych działkach, produkcyjnych i funkcjach uciążliwych,
 - w przypadku lokalizacji działalności usługowo - produkcyjnych ustala się zasadę, że uciążliwość zawiera się w granicach działki.

3.5. Obszary przeznaczone pod zabudowę

- na rysunku studium wskazano tereny pod zabudowę, określające możliwe kierunki rozwoju przestrzennego poszczególnych jednostek osadniczych. W zależności od pełnionej funkcji i przewidywanego zagospodarowania wskazano tereny zabudowy:
 - mieszkaniowo - usługowej przewidywane dla realizacji głównie zabudowy mieszkaniowej z możliwością lokalizacji urządzeń usługowych i drobnych zakładów produkcyjnych nieuciążliwych dla środowiska a niezbędnych dla obsługi ludności,
 - rekreacyjno - wypoczynkowej - wskazane pod lokalizację głównie obiektów ogólnodostępnych, z dopuszczeniem jednak budownictwa letniskowego indywidualnego (do 30 % powierzchni terenu),
 - letniskowej - przewidywane dla realizacji głównie indywidualnego budownictwa letniskowego z możliwością lokalizacji obiektów turystycznych ogólnodostępnych.
 - dopuszcza się, szczególnie w rejonach atrakcyjnych pod względem przyrodniczo - krajobrazowym, zmianę funkcji zabudowy preferowanej na cele mieszkaniowo - usługowe na cele zabudowy rekreacyjno - wypoczynkowej lub letniskowej,
- » studium dopuszcza przeznaczanie pod zabudowę innych, poza wyżej wskazanymi, terenów, pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z ustawy 0 zagospodarowaniu przestrzennym i niesprzeczności z uwarunkowaniami przestrzennymi,
- ® we wszystkich jednostkach osadniczych przewiduje się realizację zabudowy mieszkaniowej lub mieszkaniowo - usługowej na wolnych działkach w ciągach istniejącej zabudowy o analogicznej funkcji,
- uzupełnianie i kontynuacja rozplanowania przestrzennego zabudowy może następować pod warunkiem zachowania istniejącej linii zabudowy, charakteru 1 gabarytów sąsiedniej zabudowy, z uwzględnieniem występowania obiektów chronionych i dostosowanych do skali tradycyjnego budownictwa ,
- pod zabudowę przeznacza się obszary nie zainwestowane a przeznaczone do zagospodarowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego opracowanych po 1 stycznia 1995r.,

- w pierwszej kolejności pod zabudowę przeznaczane będą tereny, które objęte zostały miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i w stosunku, do których zostały przeprowadzone czynności formalne związane ze zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne,
- zagospodarowanie rekreacyjne w postaci indywidualnego budownictwa letniskowego może być realizowane na terenach o glebach słabych jakościowo i wyposażonych w niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej (energia elektryczna, wodociąg sieciowy, utylizacja ścieków),
- ® zabudowa na terenach wyznaczonych w studium może być realizowana indywidualnie lub w sposób zorganizowany,
- realizacja zadań związanych z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej może odbywać się w ramach wyznaczonych terenów mieszkaniowo -
- usługowych, w pierwszej kolejności stanowiących własność gminy.

3.6. Kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej

Komunikacja

W pierwszym etapie:

- modernizacja i sukcesywna poprawa jakości i stanu technicznego głównych dróg na terenie gminy
- przede wszystkim drogi wojewódzkiej 563 Rypin - Żuromin - Mława, oraz dróg powiatowych:
07132 Nowa Wieś - Działdowo
07137 Przełęk - Kuczbork Osada
07142 Zielona - Jabłonowo,
stanowiących szkielet układu komunikacyjnego gminy i tworzących ważne powiązania zewnętrzne.

W drugim etapie:

- realizacja na ciągu drogi wojewódzkiej 563 obejścia drogowego w Kuczborku Osadzie i Zielonej.
- modernizacja i sukcesywna poprawa jakości i stanu technicznego dróg powiatowych i gminnych, w szczególności dróg gminnych we wschodnim i północnym rejonie gminy, w obszarze o dużych walorach krajobrazowych.
- urządzenie ulic wiejskich - realizacja chodników i miejsc parkingowych w rejonie obiektów usługowych.
- realizacja ścieżek i tras rowerowych na kierunkach szczególnie intensywnie wykorzystywanych przez rowerzystów oraz w celu powiązań z terenami atrakcyjnymi krajobrazowo i pod względem rekreacyjnym oraz do turystyczno-rekreacyjnej penetracji tych terenów. Ścieżki rowerowe mogą być prowadzone w pobliżu dróg powiatowych nr:
07137 Przełęk - Kuczbork Osada,
07142 Zielona - Jabłonowo,

07167 Kuczbork Osada - Nidzgora,

07359 Szreńsk - Kliczewo dróg

gminnych w relacjach:

- Zielona - Olszewo
- Gościszka - (Straszewy)
- Gościszka - Sarnowo
- Chojnowo - Mianowo - Krzywki Bratki - Nidzgora - Chodubka
- Chojnowo - Nowopoie

oraz wzdłuż dróg innych w relacjach:

- Niedziałki - Szronka
- Chojnowo - Sarnowo

Gazownictwo, energetyka i telekomunikacja

- warunkiem zaopatrzenia gminy w gaz ziemny sieciowy jest realizacja gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Sierpc (od gazociągu przesyłowego Rembelszczyzna - Włocławek) - Żuromin - Rybno. Gazociąg ten będzie realizowany w ramach wspólnego przedsięwzięcia budowy gazociągów zasilających miasta i gminy północnego Mazowsza - na terenie gminy będzie przebiegał w rejonie wsi Zielona.
- w drugim etapie gazyfikacji - zakłada się:
 - opracowanie koncepcji programowej gazyfikacji gminy
 - realizację odcinka gazociągu zasilającego wysokiego ciśnienia z rejonu Zielonej w kierunku Kuczborka
 - budowę stacji redukcyjno-pomiarowej i-go stopnia w centralnej części gminy
- trzecim etapem gazyfikacji będzie realizacja rozdzielczej sieci gazowej średniego ciśnienia do odbiorców, zgodnie z opracowaną wcześniej koncepcją. W pierwszej kolejności budowa sieci będzie realizowana w miejscowościach dużych o zwartej zabudowie: Kuczbork, Zielona, Chojnowo, Sarnowo, Gościszka.
- w zakresie funkcjonowania systemu elektroenergetycznego - konieczność modernizacji i rozbudowy sieci niskich napięć (w tym kablowych) oraz systemu stacji transformatorowych 15/0,4 kV.
- w zakresie telekomunikacji - wzrost dostępności telefonów dla mieszkańców gminy m.in. poprzez dalszy rozwój sieci, rozwój radiowego systemu dostępu abonenckiego na terenach bez sieci telekomunikacyjnej (zabudowa rozproszona, kolonijna) na bazie automatycznych centrali telefonicznych.

zaopatrzenie w wodę

- Zakłada się sukcesywną rozbudowę istniejących systemów wodociągowych tj. w miarę identyfikowania potrzeb na terenach przeznaczonych do zabudowy i wyznaczonych w „Studium”, m.in. na terenach preferowanych do zainwestowania rekreacyjno - wypoczynkowego w sąsiedztwie planowanych zbiorników retencyjnych.
- Dla pojedynczej, rozproszonej zabudowy rolniczej, znajdującej się poza zasięgiem istniejących systemów wodociągowych oraz dla której doprowadzenie sieci wodociągowej jest ekonomicznie nieuzasadnione, pozostawia się zaopatrzenie w wodę na bazie indywidualnych ujęć wody.
- Wody powierzchniowe mogą być wykorzystywane jedynie dla potrzeb rolnictwa oraz gospodarczych.

Gospodarka ściekowa

- Przewiduje się etapową realizację programu z zakresu gospodarki ściekowej. W I kolejności zakłada się budowę oczyszczalni gminnej na gruntach miejscowości Zielona, oczyszczającej ścieki dopływające siecią kanalizacyjną z terenu wsi Zielona oraz dowożonych z nieskanalizowanych obszarów gminy. Zakłada się wyposażenie oczyszczalni ścieków w linię technologiczną do przeróbki i unieszkodliwiania osadów ściekowych.
- W II etapie obsługę południowej części gminy przejmie oczyszczalnia ścieków w Kuczborku odbierająca ścieki z rejonu miejscowości gminnej (Kuczbork Osada i Kuczbork Wieś). W następnej kolejności zrealizowane zostaną: oczyszczalnie w Chojnowie i Gościszce, które przejmą ścieki doprowadzone siecią kanalizacyjną z terenu miejscowości: Chojnowo, Sarnowo i Nowa Wieś oraz Gościszka. istnieje możliwość objęcia zbiorowym odprowadzeniem ścieków kolejnych wsi: Łążek, Krzywki Bratki i Oiszewko.
- Zakłada się sprawny wywóz nieczystości płynnych do punktu zlewnego oczyszczalni ścieków w Zielonej z terenów będących poza zasięgiem kanalizacji sieciowej. W przypadku udokumentowanych, korzystnych warunków gruntowo-wodnych zaleca się realizację indywidualnych, przydomowych oczyszczalni ścieków.

Gospodarka odpadami

- Sukcesywnie należy wdrażać „Program gospodarki odpadami komunalnymi dla gminy Kuczbork” opracowany przez firmę EKO-EFEKT oraz usprawniać organizację usuwania odpadów stałych z wywozem ich na wysypisko komunalne w Kuczborku.
- Docelowo cały obszar gminy powinien być objęty recyklingiem oraz zorganizowanym wywozem odpadów komunalnych. Segregacji odpadów w miejscu ich wytwarzania powinny podlegać: makulatura, szkło i odpady niebezpieczne.
- o Unieszkodliwianie i zagospodarowywanie odpadów przemysłowych obciąża ich wytwórców. Wskazane jest wprowadzanie procesów technologicznych gwarantujących minimalizację ilości odpadów deponowanych na składowisku.

3. /. Obszary przewidywane do realizacji zadań i programów

Obecnie brak jest programów wynikających z polityki przestrzennego zagospodarowania kraju dotyczących gminy Kuczbork.

3.8. Tereny wskazane do objęcia sporządzeniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Dla terenów wskazanych w studium pod zabudowę, wynika obowiązek opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego - przepis szczególny - ustawa z dnia 16 grudnia 1994 r. (z późniejszymi zmianami) o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Obowiązku takiego nie ma w przypadku terenów, które już wcześniej uzyskały zgodę na przeznaczenie gruntów rolnych czy leśnych na inne cele.

W myśl art. 13 ust.1 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, obowiązek opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmuje również tereny, na których zamierza się realizować przedsięwzięcia o charakterze publicznym:

- finansowane z budżetu organów rządowych,
- finansowane ze środków budżetu gminy przy dofinansowaniu z budżetu organów rządowych lub w całości z budżetu gminy.